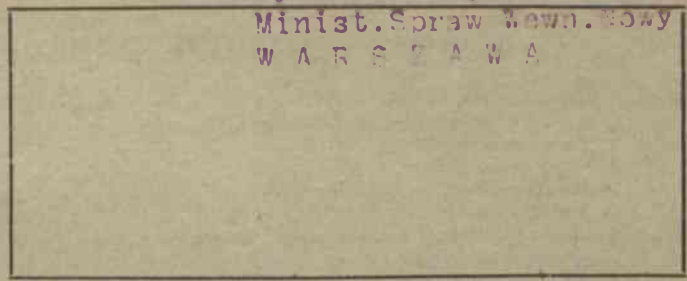

Wydano z dubletów
Bibl. Publ. m. st. W-wy

Należność pocztowa opłacona ryczałtem.

Cena numeru 1 złoty.

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

Rok XIV.

WARSZAWA, 11 GRUDNIA 1932 R.

Nr. 50

BIBLIOTEKA SAMORZĄDU:

Wacław Brzeziński

„Terytorjalna organizacja gminy wiejskiej w Polsce. Wnioski do reformy.”

Rozprawa doktorska, przyjęta przez Radę Wydziału Prawa Uniwersytetu Warszawskiego
z przedmową Prof. Uniwersytetu B. Wasiutyńskiego.

Nakładem Samorządowego Instytutu Wydawniczego
z zasiłku Seminarjum Prawa Administracyjnego Uniwersytetu Warszawskiego.

Część I. Historia i obecny stan terytorjalnej organizacji gminy wiejskiej w Polsce.

1. Historia gminy wiejskiej w Polsce pod rozbiarami: a) Zabór pruski, b) Zabór austriacki, c) Zabór rosyjski — Królestwo kongresowe, d) Zabór rosyjski — obszar dawnej Litwy i Rusi.
2. Sprawa jednolitego typu gminy wiejskiej w Państwie Polskiem od r. 1918 do chwili obecnej.
3. Ogólna charakterystyka terytorjalnej organizacji gminy wiejskiej w Państwie Polskiem.

Część II. Wnioski do reformy terytorjalnej organizacji gminy wiejskiej.

1. Zasady ogólne. 2. Stanowisko gminy wiejskiej w ustroju polskiej administracji publicznej. Jej zakres działania. 3. Wnioski do reformy.

Część III. Terytorjalna organizacja gminy wiejskiej w rządowym projekcie ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego.

CENTRALA WĘGLOWA

BIELSKO — ŚLĄSK
UL. JAGIELLOŃSKA 9.

Dostawa węgla i koksu dla Urzędów
Państwowych i Komunalnych oraz
Instytucyj Społecznych

PO ORYGINALNYCH CENACH
KOPALNIANYCH.

Z A D A C Ć O F E R T Y.

*Kupujcie
wyroby krajowe!*

DOKOMPLETOWANE DRUKI I URZĄDZENIA MELDUNKOWE.

Wzór 1	zgłoszenie zamieszkania	100 sztuk	Zl. 0.90	Wzór 11a	Arkusz zbiorczy do ankiety A. wzór 11	100 sztuk	Zl. 2.25
.. 2	.. zmiany miejsca zamieszkania 1.10	.. 12	.. Ankieta B	100 0.90
.. 3	.. karta zameldowania 1.—	.. 13	.. Karta zameldowania dla hoteli (Dz. U. P. P. 20. V. 31 r. Nr. 47 poz. 409)	100 sztuk	.. 1.—
.. 4	.. wymeldowania 1.10	.. 14	.. Karta wymeldowania	100 1.20
.. 3a	.. Karta zameldow. dla cudzoziemców 1.10	.. A.	.. Dowód zmiany miejsca zamieszkania	100 ark.	.. 4.50
.. 4a	.. Karta wymeldow. 1.20	.. B.	.. Dowód zamieszkania	100 sztuk	.. 2.40
.. 5	.. Karta meldunkowa dla osób podleg. powsz. obow. wojskowemu 0.80	.. C.	.. Zawiadomienie	100 2.40
.. 6	.. Rejestr mieszkańców luźne arkusze	.. arkuszy	.. 20.—	.. D.	.. Zawiadomienie pół arkusza	100 2.25
.. 6a	.. Skorowidz do rejestru mieszkańców (okólnik M. S. W. Nr. 65 25. IV. - 31 r. poz. 13) 11.—	.. E.	.. Ponaglenie pół arkusza	100 2.25
.. 7	.. Karta rodzinna	.. sztuk	.. 10.—	Domowe księgi meldunkowa § 2 Instr. M. S. W. po 15 ark. 30 kart .. 2.—			
.. 8	.. Rejestr osób przyb. do gminy (luźne ark.)	.. arkuszy	.. 6.—	25 .. 50 3.—			
	.. W stanie zbroszowanym 24 ark.	1 zeszyt	.. 2.—	50 .. 100 4.95			
	.. w formie księgi oprawn. w płótno 50 ark.	(100 kart)	.. 7.90	100 .. 200 8.50			
	75 ..	150 10.50	zeszyt 12 .. 24 karty .. 1.20			
	100 ..	200 13.50	Koperta do dokumentów metrykalnych i innych za 100 sztuk .. 8.50			
	125 ..	250 15.50				
	150 ..	300 17.50				
.. 8a	.. Rejestr dla osób opuszcz. gm. (luźne ark.)	100 ark.	.. 6.—	DODATKOWE WZORY.			
	.. w formie zbroszowanej 24 arkusze 1 zeszyt 2.—	Wzór Nr. 1 Poświadczenie zamieszkania po 100 szt. zl. 2.40			
	.. Księga oprawn. w płótno po 50 ark.	100 kart	.. 7.90	Obliczenia ruchu ludności pomiędzy Polską, a Innymi państwami za 100 sztuk zl. 2.40			
	75 ..	150 10.50	Wzór Z/101 Zapotrzebowanie (Zapotrzebowanie wyciągu z ksiąg ludności oraz dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk zl. 2.40			
	100 ..	200 13.50	Wzór Z/103 Wezwanie (w sprawie osobistego stawiennictwa w gminie) w blokach po 100 sztuk zl. 2.—			
	125 ..	250 15.50	Wzór Z/104 Zapotrzebowanie (dokumentów metrykalnych) luźne arkusze po 100 sztuk zl. 2.40			
	150 ..	300 17.50	Wzór Z/105 Wypis z aktu urodzenia w blokach po 100 sztuk zl. 2.20			
UWAGA:	Wszystkie księgi oprawn. wzoru 8 i 8a, jak wyżej podano, oprawn. nie w płótno ale w papier, imitację płótna, 1 zł. taniej na każdym egzemplarzu.			Wzór Z/106 Wypis z aktu ślubu w blokach po 100 sztuk . . . zl. 2.50			
Wzór 9	Rejestr domów luźne arkusze 100 arkuszy		Zl. 4.50	Wzór Z/107 Wypis z aktu śmierci w blokach po 100 sztuk . zl. 2.20			
	zbroszowane 12 arkuszy w jeden zeszyt		.. 0.80	Kazimierz Szczepański. Ankieta rejestracyjna ludności i wskazówki w jej przeprowadzeniu 1 egz. Zl. 0.30			
	.. w formie księgi oprawn. po 25 ark. (50 kart)		.. 3.—	B. Brodowski. „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce” 1 egz. .. 6.50			
	50 ..	100 4.50	K. Tokarski. „Wskazówki dla meldujących się” 1 0.60			
	75 ..	150 6.—	Kartoteka pojedyncza bez zamknięcia 1 sztuka .. 8.—			
	100 ..	200 8.25	Kartoteka podwójna dla wzorów 1, 2, 3, 4, 3a, 4a, 11, 12, 13 i 14 .. 16.—			
Wzór 10	Hotelowa książka meldunk. 50 ark. 100 kart		.. 4.50	Kartoteka do karty rodzinnej (wzór 7) i dok. metryk. na 1500 kart .. 35.—			
.. 10 100 .. 200 8.25	Palec gumowy 1 sztuka .. 0.65			
.. 10a	.. Lista osób przebywających 100 sztuk		.. 2.25				
.. 11	.. Ankieta A 100 sztuk		.. 0.80				

Do cen podanych doliczamy faktyczne koszty ekspedycji i porta.

Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o. w Warszawie, Warszawa, ul. Śto-Krzyska 13.

Podajemy do wiadomości wszystkim naszym łaskawym Odbiorcom, że od nowego roku otworzyliśmy dział sprzedaży

POMOCY BIUROWYCH I MATERJAŁÓW PIŚMIENNYCH.

Wszelkie zapotrzebowania wykonywujemy w dowolnych ilościach.

Powyższą wiadomość pozwalamy sobie przesłać Szanownym Urzędom, w szczególności Urzędem Wojewódzkim, Wydziałom Powiatowym, Komunalnym Kasom Oszczędności, Szpitalom, Magistratom, Starostwom i Urzędem Gminnym.

Na życzenie wysyłamy prospekty, względnie wyczerpujące objaśnienia.

Oczekując łaskawych zleceń, pozostajemy

Z poważaniem

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Sp. z o. o. w Warszawie.

czas. 13458/19/30

SAMORZĄD

TYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM SAMORZĄDU TERYTORJALNEGO

PRENUMERATA KWARTALNA
10 ZŁOTYCH.

NUMER POJEDYŃCZY 1 ZŁOTY.

KONTO CZEKOWE P. K. O. Nr. 1520

REDAKCJA
WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 81 a
TELEFON 9-66-06.

ADMINISTRACJA
WARSZAWA, ŚW. KRZYSKA 13 m. 15
TELEFON 442-63.

Ceny ogłoszeń: Wolne miejsce na pierwszej str. okładki lub strona w tekście: 450 zł. — 1/2 str. 225 zł. — 1/4 str. 112 zł. 50 gr. Poza tekstem za stronę: 300 zł. — 1/2 str. 150 zł., 1/4 str. 75 zł. Publikacje bilansów o 50% drożej. Ogłoszenia instytucyj komunalnych (dostarczone bezpośrednio do Administracji o 25% taniej) za str. 200 zł. 1/2 str. 100 zł. — 1/4 str. 50 zł.

Redaktor — Dr. Maurycy Zdzisław Jaroszyński.

Komitet Redakcyjny: *Aleksander Bogusławski, Henryk Le-Brun, Wacław Gajewski, Władysław Korsak.*

ROK XIV.

WARSZAWA, 11 GRUDNIA 1932 r.

Nr. 50

TREŚĆ Nr. 50: Prawda o ciężarach samorządowych — *M. Korwin-Piotrowski*. Wynagrodzenie samorządów powiatowych jako instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia — *A. B.* Budżety szpitali samorządowych a kasy chorych — *Dr. Kl. Łazarowicz*. Egzekwowanie tytułów wykonawczych w sprawach karnych — *M. Twerdochlib*. Zamknięcie roczne w gm. kasach poź.-oszczędn. — *St. Ostrowski*. Sprawy bieżące. Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej. Wiadomości gospodarcze. Poradnik.

Na zlecenie Związku Powiatów Rz. P. (Warszawa, Marszałkowska 81 a) prowadzimy administrację kwartalnika „Samorząd Terytorjalny“.

Dla uniknięcia omyłek, prosimy uprzejmie przy wpłatach prenumeraty za kwartalnik „Samorząd Terytorjalny“ lub za tygodnik „Samorząd“ — zaznaczać wyraźnie na wypełnianych blankietach P. K. O.,

przeznaczone na KWARTALNIK „SAMORZĄD TERYTORJALNY“ lub
„ „ TYGODNIK „SAMORZĄD“.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Warszawa, Świętokrzyska 13 m. 15.

Prawda o ciężarach samorządowych

Ze wszystkich stron słyszy się obecnie narzekania na wysokie obciążenia ludności daninami samorządowymi. Narzekania te szczególnie w ostatnich miesiącach przybrały na ostrości w związku ze zbliżającym się okresem uchwalania przez samorzady budżetów na rok przyszły.

W sprawie tej zaczynają również coraz więcej ukazywać się w prasie codziennej i czasopismach periodycznych wzmianki i artykuły, przedstawiające w świetle niepocholebnem gospodarkę samorządów i operujące gołostownemi astronomicznemi liczbami rzekomo pobieranych przez samorzady danin publicznych.

W ten sposób w opinii publicznej, podsycanej tendencyjnemi wiadomościami, lansowanemi w prasie, wyrobiło się błędne pojęcie o nadmiernej wysokości budżetów samorządowych i niepomiernych cię-

żarach nakładanych na obywateli, ciężarach rzekomo zupełnie niewspółmiernych do tych korzyści, jakie samorząd obywatelowi dawać powinien.

Istotny stan rzeczy oparty na ścisłych danych statystycznych odzwierciedla jedynie fachowa prasa samorządowa, prowadzona w bardzo skromnym zakresie (tygodniki: „Samorząd“, „Głos Gminy Wiejskiej“, „Kwartalnik Samorządowy“), którą interesuje się tylko grono czytelników, biorących aktywny udział w pracach samorządu. Naogół jednak musimy stwierdzić, że zagadnienie samorządu wśród szerszych warstw społeczeństwa stanowi „terram incognitam“ i że nawet wśród ludzi inteligentnych i społecznie wyrobionych, lecz mało stykających się z pracą samorządową, rzadko znajdziemy jednostki, posiadające niezbędne minimum wiadomości, jakie przeciętny obywatel w Państwie współczesnem zda-

W-1749/78/191

wałoby się posiadać powinien o zasadach organizacji, celach i zadaniach, oraz środkach finansowych samorządu.

To też w tych warunkach dementowanie tych wszystkich kłamstw, jakie się słyszy i czyta o samorządzie, jest zadaniem bardzo trudnym. Jako jeden z jaskrawych przykładów ignorancji w tej dziedzinie może służyć artykuł zamieszczony w Nr. 40 poczytnego w sferach inteligencji tygodnika „Świat“, podpisany znaczkami „Q“, autor którego podaje, że ciężary samorządowe według dokonanych obliczeń wynoszą 34% całego dochodu społecznego, oraz że w gminach wiejskich przeciętne obciążenie wynosi 100 zł. na głowę mieszkańca (patrz artykuł p. t. „Szczyt ignorancji“ w Nr. 41 tygodnika „Samorząd“).

Jeżeli przyjmiemy pod uwagę, że ten sam tygodnik „Świat“ na kilka tygodni przed wydrukowaniem powyższego artykułu zamieścił na swych szpaltach fachowe uwagi prezesa Związku Powiatów R. P., D-ra Maurycego Jaroszyńskiego na temat udrowienia gospodarki finansowej samorządów, — to dopiero, zestawiając te dwa biegunowo-krańcowe poziomy uświadomień w sprawach samorządowych, możemy sobie uprzytomnić, w jakim stopniu dziedzina samorządu u nas jest zapoznaną. Bo cóż tu mówić o braku uświadomienia u przeciętnego obywatela, mieszkańca zapadłej wsi lub miasteczka, gdy ludzie światli i wykształceni, do których niewątpliwie zalicza się redaktor tygodnika „Świat“, wykazują szczyt ignorancji, wierząc podobnym absurdom i drukując je w czasopiśmie.

Jakże w rzeczywistości przedstawiają się przyśłowne ciężary samorządowe? Otóż w roku budżetowym 1932/33 suma wszystkich budżetów samorządowych: miast, powiatów i gmin, wynosi niecałe 600 milionów złotych, czyli zaledwie 25% budżetu państwowego. Suma danin samorządowych wyniesie znacznie mniej, gdyż na dochody budżetu oprócz danin składają się: i inne wpływy, jak różne zwroty, dochody z przedsiębiorstw i t. p. Ścisłe dane w tej sprawie na razie nie zostały przez Główny Urząd Statystyczny opublikowane. Zestawiając jednak dane porównawcze z lat ubiegłych, przypuszczać należy, że suma tych danin wynosi około 70% sumy budżetowej, czyli około 420 milionów złotych, co w przeciętciu na głowę 1 mieszkańca da przeciętnie około 14 zł. Zaznaczyć należy, że największe obciążenia istnieją w miejskich samorządach, kilkakrotnie przekraczając obciążenia na rzecz powiatowych i gminnych samorządów.

Ci wszyscy, którzy tak bardzo narzekają na samorząd, zapominają o jednej ważnej rzeczy, że samorząd terytorjalny spełnia w zastępstwie Państwa olbrzymią ilość zadań przez obowiązujące ustawy na niego nałożonych, szczególnie obciążone są temi obowiązkami gminy wiejskie i miejskie. W gminach wiejskich, posiadających niedostateczne źródła dochodowe, można określić stosunek zadań wykonywanych w zastępstwie Państwa do własnego zakresu działania, jak 90% do 10%.

To też z tego tytułu wydatki samorządu na wykonanie obowiązków ustawowo poruczonych są duże. Następująca tablica za okres 3 lat 1926 — 1929 lat wykazuje stosunek porównawczy wydatków samorządu z zakresu poruczonego do wydatków Państwa,

udowadniając, jak duże ciężary w dziedzinie budowy i utrzymania dróg, zdrowia publicznego, opieki społecznej i szkolnictwa powszechnego przerzucono na barki samorządu w milionach złotych:

Wydatki.	Państwo.	Samorząd.
drogi	107,6	512,8
zdrowie publiczne	35,0	357,5
opieka społeczna	208,9	174,6
szkolnictwo powszechne	687,0	270,4
Razem:	1.038,5	1.315,3

Szczegółowe dane dotyczące obciążeń samorządowymi daninami przez samorządy wołyńskie, zaczerpnięte z zestawień budżetowych na rok bieżący, przedstawiają się następująco.

Przeciętne obciążenie w złotych:

Nazwa powiatu	Przeciętne obciążenie w złotych					
	Obciążenie 1 ha			Obciążenie 1 mieszk.		
	na rzecz powiatu	na rzecz gminy	łącznie	na rzecz powiatu	na rzecz gminy	łącznie
Dubno	2,81	2,34	5,15	4,20	3,54	7,74
Horochów	2,38	2,21	4,84	3,77	4,15	7,92
Kostopol	0,83	1,95	2,78	1,77	3,34	5,11
Krzemieniec	2,51	2,92	5,43	4,23	3,58	7,81
Kowel	0,88	1,73	2,61	1,77	3,46	5,23
Luboml	0,12	1,71	2,33	1,27	2,74	4,01
Łuck	1,35	1,91	3,26	2,62	3,36	5,48
Równe	2,16	3,43	5,59	3,20	4,87	8,07
Sarny	0,53	1,33	1,86	1,57	4,59	6,16
Włodzimierz	1,85	2,78	4,63	3,07	4,84	7,91
Zdobunów	2,67	2,22	4,89	2,89	3,35	6,24

Województwo Wołyńskie pod względem zamobności ludności i urodzajności gleby może być podzielone na 2 części: południową — bogatszą i północną — biedniejszą. W zależności od tego stawki podatków państwowych i samorządowych są niejednolite: w południowych powiatach — wyższe i północnych — niższe. Zaznaczyć jeszcze trzeba, że przy obciążeniu przeciętnego obciążenia 1 mieszkańca — wypada ono znacznie wyżej od obciążenia 1 hektara ziemi w powiatach północnych, a to ze względu na rzadkie zaludnienie dużych obszarów.

Zestawienie powyższe wykazuje, że obciążenie 1 ha w województwie Wołyńskim waha się od zł. 1.86 (w powiecie sarnieńskim) do 5.59 zł. (powiat Równe) — zaś obciążenie 1 mieszkańca od zł. 4.01 (powiat Luboml) do zł. 8.17 (powiat Równe). Z 5 najbogatszych i największych południowych powiatów: Dubno, Krzemieniec, Łuck, Równe, Włodzimierz — największe obciążenie posiada powiat Równe — na 1 ha — zł. 5.59, — na 1 mieszkańca — zł. 8.07, — natomiast najmniejsze — powiat Łuck — na 1 ha — zł. 3.26 — na 1 mieszkańca — zł. 5.98. W powiatach północnych — o dużych obszarach i rzadkiem zaludnieniu — stawki są różne i wysokość obciążenia 1 ha nie jest proporcjonalna do wysokości obciążenia 1-go mieszkańca. I tak największe obciążenie 1 ha — ma powiat Kostopol — zł. 2.78 — zaś 1 mieszkańca — Sarny — zł. 6.11

(najrzadziej zaludnione), — najmniejsze natomiast obciążenia: 1 ha ma ten sam powiat Sarny — zł. 1.86 i 1 mieszkańca ma powiat Luboml — zł. 4.01.

Z przytoczonych liczb widzimy więc, że pogłoski, jakie krążą wśród szerokich warstw społeczeństwa o rzekomo niepomiernych ciężarach samorządowych są pozbawione wszelkich podstaw i rozsiewane są w większości wypadków przez ludzi wrogo usposobionych do organizacji samorządowych, starających

się przerzucić gros odpowiedzialności za przeżywaną ciężką sytuację w rolnictwie na barki samorządu.

Przeciwnicy samorządu muszą uświadomić sobie rzecz zasadniczą, że ograniczenie podatków samorządowych możliwe jest tylko wtedy, gdy ciężary ustawowe, przerastające możliwości dochodowe samorządów, zostaną proporcjonalnie zmniejszone.

M. Korwin-Piotrowski.

Wynagrodzenie samorządów powiatowych jako instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia

Sprawie bezrobocia samorzady poświęcają wiele czasu i zabiegów. Doceniają więc ją w całej pełni. Samorzady pełnią obowiązki instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia; organizują w miarę możliwości roboty publiczne dla zatrudnienia bezrobotnych tak z funduszy własnych jak i pożyczonych, zajmują się pracami związanymi z akcją Funduszu Pomocy Bezrobotnym, a więc zbiórką produktów żywnościowych, ich rozdzielaniem, zbiórką i kontrolą opłat na rzecz bezrobotnych i t. d.; zwiększają akcję opieki społecznej, dożywiają dzieci w szkołach i podejmując inne czynności, związane z pomocą ubogim.

Z tytułu więc bezrobocia spadają na samorzady rozliczne czynności, wymagające nawet poważnych wydatków, czy to na samą akcję, czy na administrację z tem związaną. A pomimo, iż samorzady ostatnio znalazły się w ciężkich, niekiedy wprost katastrofalnych, warunkach finansowych, starały się obowiązkom w tej dziedzinie sprostać jaknajlepiej. Nie było bowiem w tym kierunku poważniejszych zarzutów ze strony organizacji i władz, zajmujących się bezrobociem. Praca np. Funduszu Bezrobocia i samorządów, jako instytucyj zastępczych układała się naogół harmonijnie. Regulowały ją odpowiednie ustawy i rozporządzenia. Na podstawie ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia i rozporządzeń wykonawczych z ustawą tą związanych obowiązków przyjęcia na siebie czynności instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia ciążył na gminach wiejskich i miejskich. Fundusz Bezrobocia mógł przelać te czynności i na samorzady powiatowe lub instytucje społeczne, ale tylko na skutek dobrowolnej z nimi umowy. Różnica polegała na tem, że gminom miejskim i wiejskim poruczano czynności na podstawie uchwały zarządu okręgowego Funduszu Bezrobocia. Gminy obowiązane były je przyjąć. Natomiast z samorządami powiatowymi i instytucjami społecznymi władze Funduszu Bezrobocia zawierały umowy tak co do pracy jaką im przekazywały, jak i wysokości wynagrodzenia na koszt prowadzenia tych czynności.

Z początku instytucyj zastępczych Funduszu Bezrobocia było bardzo wiele. Były niemi przeważnie gminy miejskie i wiejskie oraz kasy chorych. Samorządów powiatowych było stosunkowo niewiele. Z biegiem czasu Fundusz Bezrobocia przechodził na oddawanie tych czynności Wydziałom Powiatowym, zmniejszając tą drogą liczbę instytucyj zastępczych

przez likwidowanie ich w gminach i instytucjach społecznych. Korzystniejsze dla Funduszu Bezrobocia było bowiem mieć do czynienia z mniejszą ilością i bardziej odpowiedzialnych instytucyj.

O ewolucji w tym kierunku Funduszu Bezrobocia świadczy następujące zestawienie.

Instytucjami zastępczymi Funduszu Bezrobocia były:	w 1925	w 1931
gminy wiejskie	568	62
gminy miejskie	293	110
wydziały powiatowe	12	237
kasy chorych	11	5
Razem	884	414

Widzimy z tego, że powiatowe związki komunalne nie uchylały się od współpracy z Funduszem Bezrobocia, chociaż ustawowego obowiązku przyjmowania tych czynności nie miały. że ustawa z 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia nie nakładała na samorzady powiatowe obowiązku przyjmowania czynności zastępczych Funduszu Bezrobocia, jest to zrozumiałe z następujących motywów:

Fundusz bezrobocia obejmuje zabezpieczeniem robotników, pozostających „w stosunku najmu pracy w przedsiębiorstwach przemysłowych, górniczych, hutniczych, handlowych, komunikacyjnych i przewozowych oraz w innych zakładach pracy, choćby na zysk nie obliczonych, a prowadzonych w sposób przemysłowy, o ile przedsiębiorstwa te zatrudniają co najmniej 5 pracowników”.

Zabezpieczenie od bezrobocia obejmuje więc tylko część robotników, albowiem zarejestrowanych w Funduszu Bezrobocia było na dzień 1 października b. r. — 26.750 zakładów pracy, zatrudniających 752.623 robotników. Robotnicy rolni i pracujący w małych zakładach pracy nie podlegają zabezpieczeniu. Niema więc zabezpieczenie to cech powszechności. Zabezpieczeni są niewątpliwie w lepszych warunkach od niezabezpieczonych. I tym to robotnikom ma świadczyć samorząd na niekorzyść najbiedniejszych. Następnie zakłady ubezpieczone w Funduszu Bezrobocia skupiają się głównie w miastach lub w gminach wiejskich uprzemysłowionych. Z zakładami temi związane są raczej gminy, zwłaszcza gminy miejskie. I chociaż narzucanie przymusowe świadczeń na rzecz instytucji obejmującej tylko część robot-

ników, nie godzi się z samorządnością gmin, może być do pewnego stopnia zrozumiałe. Niezrozumiałe jest narzucanie tego obowiązku samorządom powiatowym, których finanse pokrywane są, jak wiadomo, tylko przez wieś i głównie przez rolnictwo. Pracownicy rolni nie są zabezpieczeni w Funduszu Bezrobocia. Obowiązek więc troski o nich winien spadać w pierwszym rzędzie na samorząd powiatowy.

Tymczasem ustawa z dn. 17 marca 1932 r. w sprawie zmiany ustawy z dn. 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia wprowadza obowiązek przyjęcia czynności instytucji zastępczych i przez powiatowe związki komunalne. Rzecz niezrozumiała, gdyż, jak stwierdziliśmy wyżej, samorzady powiatowe dobrowolnie pracę z Funduszem Bezrobocia w tym kierunku podjęły i narzekań na jej wykonanie naogół nie było.

O co tu chodzi?

Przedewszystkiem zmiany te wypływają z naszego biurokratyzmu. Biurokratyzm szerzy się nie tylko w instytucjach państwowych. Obejmuje on także instytucje społeczne. Cechą jego jest to, że nie lubi on wchodzić w umowy z samorządami. Woli narzucać im swoją wolę, choćby to było ze szkodą dla instytucji przez siebie reprezentowanej.

Drugim powodem to chęć zmniejszenia sobie kosztem samorządu wydatków na administrację Funduszu Bezrobocia. Ustawa 17 marca 1932 r. wprowadziła tak poważne ograniczenia świadczeń, że Fundusz Bezrobocia stał się, w obecnej nawet dobie kryzysu, instytucją opłacalną. Wydatki administracyjne wobec tego wzrosły procentowo do świadczeń niepomierne. Zmniejszają się za to wynagrodzenia instytucjom zastępczym nie tylko ilościowo, ale i procentowo.

Spadek wynagrodzenia instytucjom zastępczym przedstawia się ilościowo, jak następuje:

R o k	Wyplacono świad-	Wyplacono instytu-
	czeń	cjom zastępczym
	w z l o t y c h	
1930	104.453.369	2.829.962
1931	101.272.001	2.377.820
1932	70 197.140 ¹⁾	1.800.000 ¹⁾
	P r e l i m i n u j e s i ę	
1933	23.343.600	466.752

Jak z tej tablicy widzimy, samorzady szły na rękę w kierunku zaoszczędzenia wydatków Funduszu Bezrobocia i godziły się na obniżanie prowizji. W bieżącym roku Dyrekcja przeprowadziła z samorządami nowe umowy, obniżające prowizję, które według oświadczenia Dyrekcji, zaoszczędziły jej około 500.000 zł. Wysokość prowizji w stosunku do wypłaty świadczeń przedstawia się na dzień 1.X. b. r. jak następuje:

Pobierały instytucje zastępcze w stosunku do wypłaconych świadczeń:

%	Na podstawie uchwał władz Fund. Bezrob.	Na podstawie umów z instyt. zastępczymi
1	5	—
1½	15	4
2	40	11
2½	11	12
3	56	101
3½	5	20
4	6	69
4½	—	2
5	1	24

Ponadto 25 instytucji zastępczych miało umowną skalę ruchomą, zależną od ilości wypłacanych zasiłków (przy większej sumie zasiłków mniejszy procent, przy mniejszej sumie zasiłków większy).

Że przy tej skali samorzady powiatowe nie robiły interesów na Funduszu Bezrobocia, zwłaszcza w powiatach rolniczych, świadczy wykaz prowizji w Zarządzie Obwodowym Funduszu Bezrobocia w Wilnie, obejmującym Woj. Wileńskie i Nowogródzkie.

W miesiącu wrześniu b. r. należność samorządów powiatowych za pełnienie czynności instytucji zastępczych, przy stosunkowo wysokim procencie od wypłat świadczeń (najczęściej 5%) wyniosła dla:

pow. Wileńsko - Trockiego	30,79 zł.
„ Wilejskiego	8,22 „
„ Braślawskiego	39,78 „
„ Święciańskiego	38,25 „
„ Oszmiańskiego	29,73 „
„ Postawskiego	1,20 „
„ Dziśnieńskiego	40,36 „
„ Mołodeczańskiego	— „
„ Baranowickiego	7,98 „
„ Lidzkiego	27,63 „
„ Słonimskiego	— „
„ Stołpeckiego	23,31 „
„ Nowogródzkiego	8,67 „
„ Szczuczynskiego	3,45 „
„ Nieświeskiego	8,81 „
„ Wołczyńskiego	13,98 „
Razem	282,16 zł.

Nasunąć się może przypuszczenie, że skoro są tak nikłe wypłaty, to samorząd musiał nie mieć w tej dziedzinie żadnej pracy. Tak jednak nie jest. Prowizje otrzymuje się od przyznanej i wypłaconej sumy bezrobotnym. A iluż jest bezrobotnych, którzy się zgłaszają, a zapomogi nie otrzymują? Instytucja zastępcza musi ich jednak załatwiać. Musi również instytucja zastępcza przedkładać szereg sprawozdań, wypełniać szereg statystyk, czytać i pamiętać szereg okólników i zarządzeń władz Funduszu Bezrobocia i t. d. Zwłaszcza poważnie zwiększyła pracę instytucjom zastępczym nowa ustawa i rozporządzenia z nią związane. Powodowała ona liczne korespondencje z władzami Funduszu Bezrobocia.

Przykład ten uwidacznia, jak w minimalnym stosunku do pracy i odpowiedzialności jest prowizja Funduszu Bezrobocia. A ponieważ kierownictwo Obwodu Wileńskiego Funduszu Bezrobocia chwali so-

1) Wlicza się preliminowane sumy na miesiąc listopad i grudzień.

2) Na grudzień preliminowano wliczoną w tym rachunku sumę 270.000 zł., która prawdopodobnie nie będzie w całości wydana.

bie współpracę z wymienionymi samorządami, więc przyznać trzeba, że poziom uspołecznienia w tych samorządach jest wysoki.

Konstatując ten stan, trudno zrozumieć Rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej z d. 8 września b. r. (D. U. Nr. 97 poz. 836), wydrukowane w „Samorządzie“ Nr. 49, które idzie nawet dalej niż ustawa z d. 17 marca 1932 r. Ustawa wprowadza wprawdzie przymus dla powiatowych związków komunalnych, ale nie upoważnia Ministra Opieki Społecznej do określania im wynagrodzenia. Z tego wpływa wniosek, że wysokość prowizji zależy od umowy wydziału powiatowego z Funduszem Bezrobocia. Rozporządzenie Ministra Op. Sp., powołując się na art. 26 ustęp 2 wspomnianej ustawy, gdzie niema ani słowa o powiatowych związkach komunalnych, zmniejsza im narówni z gminami prowizję do 3% „od ogólnej sumy wypłat“.

Stwarza się przez to spór prawny, podobny, jaki

miały dawniej samorzady z Ministerstwem Wyznań i Oświecenia Publicznego w sprawie dostarczania przez gminy mieszkań nauczycielom.

Zmniejszenie to, pociągając do świadczeń na rzecz Funduszu Bezrobocia samorzady powiatowe i to dla instytucji, która po nowelizacji ustawy, stała się drugorzędną w dziedzinie pomocy bezrobotnym, uniemożliwia związkom komunalnym podjęcie innych form pomocy bezrobotnym w swoim zakresie.

Dlatego niezbędnym jest w dzisiejszej sytuacji finansowej samorządów wyjęcie, zgodnie z ustawą z d. 17 marca 1932 r., z mocy rozporządzenia Ministra Op. Sp. z d. 8 września 1932 r. powiatowych związków komunalnych i zezwolenie im dokonywania umów dobrowolnych z Funduszem Bezrobocia w zakresie wysokości prowizji za czynności instytucji zastępczych.

A B.

Budżety szpitali samorządowych a Kasy chorych

Zasadnicza Ustawa Sanitarna z d. 19.VII.1919 zaliczyła do obowiązków ciał samorządowych pieczę nad zapewnieniem chorym należytej opieki lekarskiej i pomocy fachowej dla położnic.

Pomimo ciężkich warunków finansowych i ogromu zadań, które miały do spełnienia samorzady, zajęły się one sprawą pomocy lekarskiej dla ludności, organizując przede wszystkim pomoc szpitalną. Lżej chorzy mogą przeprowadzać kurację w domu, korzystając z porad lekarza, obłożnie chorzy lub wymagający jakichś specjalnych zabiegów (naprz. zabiegów chirurgicznych) mogą znaleźć odpowiednią pomoc tylko w szpitalach. Tacy chorzy, pozostawieni w domu w fatalnych zazwyczaj warunkach sanitarnych i pod opieką najbliższej rodziny, która pomimo najlepszych chęci nie potrafi odpowiednio opiekować się ciężko chorym, byłiby przeważnie skazani na zagładę.

W pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości w organizowaniu pomocy lekarskiej dla ludności wziął czynny udział Rząd, powołując do życia Naczelny Nadzwyczajny Komisarjat do walki z epidemiami. Stopniowo jednak Komisarjat ten związał swoje agendy, przekazując całą akcję samorządom.

Jasną jest rzeczą, że zapewnienie ludności odpowiedniej opieki lekarskiej nakłada na samorzady duże ciężary finansowe. Człowiek chory nie jest zdolny do pracy, więc już przez to samo finansowe położenie jego i jego rodziny ogromnie się pogarsza. Takiego człowieka nie można obciążać wielkimi wydatkami na kurację, bo mogłoby to wywołać ruinę jego warsztatu pracy, a z drugiej strony w interesie ogółu ludności leży, aby człowiek chory odzyskał jaknajprędzej zdrowie i zdolność do pracy i aby mógł razem z innymi ponosić ciężary, jakie na ogół obywateli nakłada zarówno Rząd jak i samorząd. Ludzie zamożni (takich ludzi mamy niestety niewiele) korzystają z lecznic prywatnych, urządzonych z większym komfortem, ze szpitali korzystają ludzie niezamożni, dla któ-

rych choroba obłożna jest wprost katastrofą finansową.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22.III.1928 r. o zakładach leczniczych ustaliło, że opłaty szpitalne, pobierane od chorych, mogą tylko pokrywać rzeczywiste koszty utrzymania chorego w szpitalu. Wydatki na budowę szpitala oraz wydatki na inwestycje szpitalne muszą być pokrywane z fundusów ogólnych samorządu.

Ustawa z d. 19.V.1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby, zdawałoby się, powinny ulżyć samorządom, gdyż troskę o zapewnienie pomocy lekarskiej dla sporego odłamu ludności (około 5 milionów osób t. j. + — 1/6 części ludności) przerzuciła na specjalną organizację na t. zw. kasy chorych. Faktycznie Ustawa o kasach chorych znacznie pogorszyła sytuację samorządów, gdyż:

1-o uniemożliwiła samorządom opodatkowanie na rzecz lecznictwa sporego odłamu ludności, która mogłaby pewne opłaty ponosić, pozostawiając samorządom obowiązek dostarczenia pomocy lekarskiej ubogim oraz tej części ludności, od której ściąganie opłat jest rzeczą bardzo trudną, zarówno z powodu małych zarobków (drobni rolnicy), jak i z powodu trudności określenia ich zarobków (drobni handlarze, drobni rzemieślnicy i t. d.).

2-o. Te same grupy ludności, które w myśl Ustawy z d. 19.V.1920 r. obowiązane są opłacać składki do kas chorych, z chwilą, gdy przestają zarabkować i tracą prawo do korzystania z pomocy lekarskiej kas chorych, spadają znowu na barki samorządów, które w myśl Zasadniczej Ustawy Sanitarnej obowiązane są zapewnić im pomoc lekarską.

3-o. Art. 43 Ustawy o kasach chorych nakłada na samorzady obowiązek przyjmowania do szpitali samorządowych chorych kasowych za połowę taksy szpitalnej, która ustawowo odpowiada tylko rzeczywistym kosztom utrzymania chorego (procentów i amortyzacji kapitałów wydanych na budowę szpitala-

la i na inwestycje nie wolno zaliczać do kosztów utrzymania chorego).

Utrzymywanie szpitali przez samorządy nakłada na nie znaczne ciężary. Nie mówiąc już o wydatkach na budowę szpitala i jego zaopatrzenie, które to wydatki muszą być pokryte z funduszy ogólnych samorządu, pobieranie opłat od chorych tylko w wysokości rzeczywistych kosztów utrzymania chorego z konieczności musi powodować stale niedobór w budżecie szpitalnym. Zmniejszenie się liczby chorych w szpitalu, zaleganie chorych z opłatą musi już wywołać niedobór, a wszak takie rzeczy zdarzają się stale. Największe jednak zamieszanie przy układaniu budżetu szpitali samorządowych powoduje wyżej wymieniony art. 43 Ustawy o kasach chorych, który, głosząc, że chorzy kasowi opłacają w szpitalach samorządowych połowę taksy, nie wskazuje, z jakich źródeł ma być pokryta ta druga połowa. Bardzo nie-liczne tylko samorządy interpretują 43 artykuł Ustawy o kasach chorych w ten sposób, że jest to podatek, nałożony na samorządy na rzecz kas chorych. Te samorządy w budżecie swoim w dziale IX przewidują odpowiednie sumy na dopłatę szpitalowi należności za leczenie chorych kasowych. Większość jednak samorządów tego nie robi i wobec tego układanie budżetu szpitala, a zwłaszcza ustalenie wysokości opłat od chorych napotyka na duże trudności. O ile samorząd nie przewiduje specjalnych sum na pokrycie niedoboru szpitalnego, wynikającego ze zmniejszonych opłat od chorych kasowych, to niedobór ten jest pokrywany przez podwyższenie opłat od wszystkich innych chorych szpitalnych. Czy słuszną jest rzeczą, aby na rzecz kas chorych byli opodatkowani ci niezamożni nie należący do kas chorych, którzy z powodu obłożonej choroby muszą korzystać z kuracji szpitalnej?

W ostatnich czasach stwierdzamy na terenie całego Państwa zmniejszenie liczby chorych w szpitalach. Tłomaczy się toubożeniem ludności, która nie

ma pieniędzy na uiszczanie opłat szpitalnych i z tego powodu do szpitali nie udaje się. Zmniejszona frekwencja chorych w szpitalach zwiększa niedobór budżetu szpitalnego, gdyż wydatki szpitalne ogólne pozostają te same bez względu na to, czy w szpitalu są zajęte wszystkie łóżka, czy też znaczna ich część stoi pustką. W obecnych czasach ciężkiego przesilenia finansowego byłoby wskazaniem obniżenie opłat szpitalnych, umożliwiłoby to zubożonej ludności korzystanie ze szpitali, a mogłoby nawet zmniejszyć niedobór budżetu szpitalnego, gdyż dochody szpitala mogłyby być w sumie większe przy obniżonej opłacie ale zwiększonej frekwencji.

Dla uzdrowienia jednak gospodarki szpitali samorządowych konieczną jest rzeczą jaknajprędsze znowelizowanie art. 43 Ustawy o kasach chorych. Wielokrotne występowanie Związku Powiatów i Związku Miast o uwolnienie samorządów od tego uciążliwego obciążenia na rzecz kas chorych odniosło ten skutek, że w projekcie nowelizacji ustaw o ubezpieczeniach społecznych, który opracowało Ministerstwo Opieki Społecznej, przewidziano, że chorzy kasowi będą opłacali w szpitalach taksę normalną. Niestety projekt ten nie został wniesiony do Sejmu i sprawa poszła w odwłokę.

Potrzebę znowelizowania art. 43 Ustawy o kasach chorych odczuwają wszyscy, nie wyłączając i Ministerstwa Opieki Społecznej. Czy więc nie należałoby odłączyć sprawę nowelizacji art. 43 od sprawy nowelizacji ustaw o ubezpieczeniach społecznych. Nowelizacja ustaw o ubezpieczeniach społecznych to sprawa bardzo zawiła i będzie wymagała szczegółowego omówienia, niema więc nadziei, aby mogła ona być załatwiona w prędkim czasie. Nowelizacja art. 43 Ustawy o kasach chorych jest sprawą prostą i całkowicie dojrzałą do odpowiedniego rozstrzygnięcia, mogłaby więc być rozstrzygnięta już podczas najbliższej sesji sejmowej.

Dr. Kl. Łazarowicz.

Egzekwowanie tytułów wykonawczych w sprawach karnych

Na podstawie art. 59 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 22.III.1928 r. o postępowaniu przymusowym w administracji organa gminne obowiązane są na polecenie władzy sądowej lub prokuratorskiej do egzekwowania na zasadach tego rozporządzenia grzywien, kar pieniężnych, nawiązek, opłat i kosztów, orzeczonych w sądowym postępowaniu karnem. Na tej podstawie prawnej sądy grodzkie w niektórych apelacjach dotychczas kierują do urzędów gminnych tytuły wykonawcze w sprawach karnych celem wyegzekwowania ich od dłużników.

Mojem zdaniem urzędy gminne nie mają obecnie prawa, a tem samem i obowiązku egzekwować tytułów wykonawczych w sprawach karnych, nadsyłanych im przez sądy grodzkie, ze względu na postanowienia ustawy z d. 10.III.1932 (Dz. U. Nr. 32, poz. 328). W myśl tej ustawy wyłączność urzędów

skarbowych odnosi się do wszelkiego rodzaju świadczeń pieniężnych, które mogą być ściągane w trybie administracyjnym. Do tych świadczeń należały, jak to wyżej wspominałem, grzywiny, kary pieniężne, nawiązki, opłaty i koszty orzeczone w sądowym postępowaniu karnem. Ponieważ zaś świadczenia te nie zostały rozp. Rady Ministrów z d. 25.VI.1932 (Dz. U. Nr. 62, poz. 581) z pod egzekucji skarbowej wyłączone, przeto urzędy gminne nie mają podstaw prawnych do ich egzekwowania.

W niektórych sferach prawniczych panuje pogląd, że mimo postanowień ustawy z d. 10.III.1932 r. ściąganie omawianych należności nie przestało być aktualne ze względu na postanowienie art. 46 przep. wpraw. do K. P. K., który stanowi, że ściąganie grzywien, kar pieniężnych, kosztów postępowania karnego i opłat, odbywa się na zasadach dotychczas-

sowych przepisów. Zważywszy jednak, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o kodeksie postępowania karnego weszło w życie wraz z przepisami wprowadzającymi ten kodeks z d. 1.VII.1929 (Dz. U. Nr. 83, poz. 725, z r. 1932), należy przyjść do wniosku, że przepisy, obowiązujące w tym dniu o ściąganiu omawianych należności pieniężnych straciły swą moc obowiązującą ze względu na postanowienia art. 5 pkt. 2 ustawy z d. 10.III.1932 r., wobec czego tylko postanowienia tej ustawy są obecnie dla oceny właściwości władz i trybu egzekwowania tytułów wykonawczych w sprawach karnych miarodajne.

Za tem, że tak, a nie inaczej trzeba kwestję tę rozstrzygnąć, przemawia także i ta okoliczność, że w wydawnictwie Horszowskiego i Galstera p. t. „Postępowania egzekucyjne władz skarbowych“, poleconem przez p. Ministra Skarbu Zawadzkiego, na str. 166, zaliczone są grzywny, kary pieniężne, nawiązki, opłaty i koszta orzeczone w sądownym post. kar. do tych świadczeń pieniężnych, które podlegają ściąganiu przez urzędy skarbowe. Wskazano przytem, jako podstawę prawną właśnie na art. 59 u. 1 rozporządzenia o postępowaniu przymusowym w administracji i na art. 46 § 3 przepisów wprowadzających kodeks postępowania karnego.

Inaczej natomiast będzie przedstawiać się sprawa po wejściu w życie nowego prawa o sądownym postępowaniu egzekucyjnym, a więc od dnia 1.I.1933, albowiem na zasadzie art. VIII § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z d. 27.X.1932 (Dz. U. Nr. 93, poz. 804) zawierającego przepisy, wprowadzające to prawo, egzekwowanie grzywien, kar są-

dowych pieniężnych, opłat sądowych i kosztów postępowania staje się znowu obowiązkiem urzędów gminnych, które mają egzekwowanie tych świadczeń przeprowadzać w trybie postępowania egzekucyjnego w administracji. To moje zapatrywanie uzasadnia ogólna zasada prawna, że „lex posterior derogat priori“, a więc że przepisy, wprowadzające sądowe prawo egzekucyjne uchyliły właściwość władz skarbowych do egzekwowania tytułów wykonawczych w sprawach karnych.

Od 1.I.1933 dzieli nas krótki okres czasu. Ażeby zapobiec skomplikowanej i kosztownej procedurze przekazywania przez gminy niewykonanych tytułów władzom skarbowym, skierowywaniu przez sądy w chwili obecnej tytułów wykonawczych do gmin, które je przeważnie z powrotem zwracają, tudzież, ażeby nie postawić w niepewności gmin co do ich praw i obowiązków w tej sprawie, jak również co do trybu ewentualnego przejścia niewykonanych tytułów od władz skarbowych od 1.I.1933, koniecznym jest wyjaśnienie tej sprawy przez czynniki miarodajne. Nadmienić przytem należy, że w myśl art. 6 § 1 ustawy z dnia 10.III.1932, Rada Ministrów jest upoważniona do ustalania w drodze rozporządzeń, jakie przepisy tej ustawy i w jakich terminach tracą swą moc. W omawianym wypadku w stosunku do ponownego przekazania gminom egzekucji karnych tytułów wykonawczych straci właśnie moc art. 1 ustawy z d. 10.III.1932, o ile pogląd prawny, wyrażony w poprzednim ustępie, jest słuszny.

Meliton Twerdochlib.

Zamknięcia roczne w gm. Kasach poż.-oszczędn.

Jak w miarę pozytywnej akcji gminnej kasy poż. oszcz. w dziedzinie gromadzenia wkładów i sprawliwego podziału uzyskanych funduszków w drodze pożyczek potrzebującej ludności wzmaga się uznanie i zaufanie do danej kasy — tak prawidłowo zestawiony bilans roczny podnosi również powagę i znaczenie tej instytucji.

Bilans roczny, czyli t. zw. bilans zamknięcia wraz z rachunkiem strat i zysków i innymi załącznikami, stanowi ten trzon, na którym opiera się sama kasa.

Bilans jest odzwierciedleniem stanu majątkowego kasy. Lecz, żeby to odzwierciedlenie było pełne i istotne, bilans zamknięcia powinien być zestawiony prawidłowo t. j. zgodnie z wymaganiami statutu i istniejących przepisów. (Instrukcja szczegółowa i uzupełnienie przepisów — wyd. nakład. Zw. prac. adm. gm.).

Oprócz wydanych w tym kierunku podręczników — szereg szczególnych przypadków i zagadnień z zakresu księgowości omawia się stale na łamach „Samorządu“, a prawie wszyscy rachmistrze kas zostali już przeszkoleni na specjalnych kursach.

Pomimo tego niektóre kasy przy układaniu swych bilansów rocznych popełniają dotychczas ra-

żące błędy, szkodzące przejrzystości bilansów i niezrozumiałe pod względem księgowym.

Dla dobra kas i utrzymania nadal jej powagi wśród instytucji kredytowych naszego Państwa — należy skończyć już z tym systemem niedbałości i niestosowania się do wyraźnych przepisów.

Omówimy tutaj najbardziej ważne i najczęściej spotykające się niedokładności przy sporządzaniu przez kasy bilansów rocznych.

Z uwagi na zbliżający się termin zamykania ksiąg — uwagi te przyczynić się mogą do uniknięcia powtarzających się często błędów i wprowadzenia prawidłowej, opartej na właściwym rozumieniu przepisów — sprawozdawczości.

1) Sprawozdanie roczne w/g zatwierdzonego wzoru Nr. 19 rozpada się na szereg działów. Najważniejszymi są: Bilans Zamknięcia i R-k Strat i Zysków. (Działy VII i VIII), przyczem dział VII t. j. Bilans — wyprowadza się po zaksięgowaniu do Dz. Główniej r-ku strat i zysków.

Podstawowe nieporozumienie tkwi w tem, że niektóre kasy wyprowadzają poszczególne rubryki bilansu zamknięcia przed zaksięgowaniem r-ku strat i zysków, a więc przed dodaniem do obrotów kasy pozycji dochodów i wydatków kasy. Jako

konsekwencja uchybienia tej wyraźnie sformułowanej zasadzie — wynika rozbieżność między sumą wprowadzonych zysków netto (lub strat) w bilansie zamknięcia (rubryka pozostałość), a sumą zysków (lub strat) wynikającą z podsumowania obydwu stron r-ku strat i zysków. Zdarzają się bilanse tak wadliwie sporządzone, że z bilansu zamknięcia wynika zysk z górą tysiąc złotych, a z r-ku strat i zysków — strata kilkuset złotych.

Bilans taki oddaje się do zatwierdzenia radzie gminnej, co jest pełnym nonsensem, gdyż bilansu sprzecznego ze sobą w poszczególnych pozycjach zatwierdzić niepodobna.

Wyjaśnijmy tę zasadę zgodności salda zysków na przykładzie.

R-k strat i zysków danej kasy został zamknięty sumą zł. 520 czystego zysku; identyczna suma winna figurować w bilansie zamknięcia w ostatniej rubryce „pozostałości“ po stronie „Ma“.

VII. Bilans zamknięcia (w dniu 31 grudnia 193..).

Nazwa rachunku	Obroty z bil. otwarcia		Pozostałość	
	Winien	Ma	Winien (Aktywa — stan czynny)	Ma (Pasywa — stan bierny)
Kasa	32510.05	32010.00	500.05	—
Straty i Zyski	3351.20	3871.20	—	520
Razem				

Strony Winien i Ma w rubrykach „Obroty“ i „Pozostałości“ winny być identyczne.

VIII. Rachunek strat i zysków za r. 193..

Wydatki	Zł.		Dochody	Zł.	
	gr.	gr.		gr.	gr.
1			1		
2			2		
3			3		
Zysk (nadwyżka)	520	—	Strata	—	—
Razem	3871	20		3871	20

2) Wszystkie pozycje umieszczone w bilansie zamknięcia w oddzielnych punktach „innych rachunków“ — powinny mieć wyraźną nomenklaturę (nazwę), aby każdy, oprócz tego, kto zestawiał bilans — mógł znać pochodzenie sumy, umieszczonej w danej rubryce.

Jest to względ b. ważny, gdyż dość często zda-

rza się, że w innych rachunkach umieszcza się sumy, będące zagadką dla samych kas. Stan taki jest niewłaściwy i bezwarunkowo należy wyjaśnić tak dla siebie, jak i dla swego organu stanowiącego istotne znaczenie każdej pozycji wprowadzonej do bilansu.

3) Gwoli ostrożności i realności bilansu nie wolno jest wykazywać w nim odsetek należnych od pożyczkobiorców, a jeszcze nie pobranych od nich w gotówce. Umieszczanie we wpływach na r-k odsetek (odsetki bieżące — strona Ma) sum, które faktycznie nie wpłynęły, jest niezgodnym z rzeczywistością, więc stosowaniem być nie może.

4) Odsetki należne wkladcom powinny być wykazane w subkoncie na r-ku „inne rachunki“ po stronie Ma (gdyż są to pasywa, a więc zobowiązania kasy). Zazwyczaj księgują kasy tę pozycję pod punktem „a“ — „innych rachunków“.

Nie można dołączać tych odsetek do wkładów, czyli kapitalizować je przy sporządzaniu bilansu, a więc w dniu 31 grudnia, gdyż odsetki te zaczynają procentować dopiero od 1 stycznia roku przyszłego. Ułatwienie w księgowości, jakie stosują kasy, kapitalizując odsetki od wkładów w dniu 31 grudnia — nie posiada żadnego rzeczowego uzasadnienia. Odsetki od wkładów winny przejść do bilansu w oddzielnej pozycji i być doliczonymi do wkładów przy rozpoczęciu operacji nowego okresu obrachunkowego.

5) Zazwyczaj dużo nieporozumień nastrocza sprawa podziału zysków. Panuje tutaj — wbrew wymaganom statutu — wielka dowolność. Przepis artykułu 60 statutu normalnego poleca wyraźnie odpis na kapitały zasobowy i zakładowy przynajmniej po 30% sumy ogólnej czystego zysku. Jeżeli uwzględnienie przy podziale zysku odpisu na wynagrodzenie dla zarządu w wysokości wyższej, niż pozwala statut — jest z jego brzmieniem wyraźnie sprzeczne — możnaby ten chociaż nie chwalebny — fakt przynajmniej zrozumieć; natomiast zupełnie niezrozumiałem jest ignorowanie wymogów statutu przy odpisach na kapitały zasobowy i zakładowy. Np. 25% — na zasobowy, 45% — na zakładowy lub odwrotnie, 60% — na kap. zakładowy, lub na zasobowy i t. p. W tych wypadkach zupełnie obojętną jest dla kasy rzeczą kwalifikacja na kapitał zasobowy, lub zakładowy, boć przeciw żadnym pieniądzy kasa nie wypłaca. Dlatego też podobne dowolne i niezgodne z art. 60 statutu postępowanie można tłumaczyć tylko chyba niedbałością, która jednak nie powinna mieć miejsca. Dwa dalsze odpisy — na cele użyteczności publicznej i na wynagrodzenie dla Zarządu są często powodem sporów i niezgody. Statut nie wzbrania Zarządowi uzyskać pewne korzyści za dodatnie prowadzenie kasy w ciągu roku, byle te korzyści nie przekraczały wskazanej normy, t. zn. 15% zysku. Również niema przeszkód na to, aby kwotę mogącą być przeznaczoną dla Zarządu — tenże ustąpił rachmistrzowi. To jest dobra wola Zarządu i podobna decyzja świadczy o nim pochlebnie. Jedną rzecz tylko trzeba postawić wyraźnie. Korzyści czy to dla rachmistrza, czy dla Zarządu — nie mogą przekraczać 15% zysku. To jest wskazanie zupełnie jasne. Niektóre kasy przyznają w proponowanym projekcie podziału zysku całą kwotę (względnie mniej) przeznaczoną na cele użyteczności publicznej — rachmistrzowi. Powołują się przytem na fakt, że rach-

mistrz miesięcznego wynagrodzenia za dany okres nie pobierał, że pracował sumiennie i t. d. Nikt nie ma zamiaru kwestjonować zapłaty rachmistrzowi za jego pracę, przewidziane jest to nawet w art. 3 regulaminu Zarządu Kasy. Chodzi tylko o to, że wynagrodzenie to nie może pochodzić z podziału zysków poza kwotę 15%, którą dowolnie, jak wyżej wspomniano, dysponować można. Wyjście tutaj może być jedno. Jeżeli rachmistrz rzeczywiście nie otrzymywał miesięcznego perjodycznie wypłacanego wynagrodzenia, ponieważ kasa była słabą jeszcze placówką, albo nie mogła zorientować się co do opłacalności swoich kosztów adm. w ciągu roku — należy zestawić przewidywane straty i zysków, zbadać wysokość przewidywanych zysków netto i wtedy wstawić do kosztów adm. danego roku tę właśnie kwotę, którą zamierzano przyznać rachmistrzowi przy podziale zysków. Podkreślam z naciskiem, że poszczególne Zarządy winny pilnować, aby wynagrodzenie to nie było wygórowane i zastosowane zostało do sytuacji

kasy, jej obrotów i zysków. Decyzja ta powinna być wyłoniona na posiedzeniu Zarządu i odpowiednio zaprotokołowana.

6) Poszczególne sprawy dotyczące księgowania przy zamknięciu kosztów adm. zaległych i poniesionych na okres przyszły — zostały już szczegółowo omówione w „Uzupełnieniu przepisów“ na str. 19, 20 i 23, nie będziemy więc ich specjalnie poruszać.

7) Nadmienić należy, że podział zysku lub pokrycie strat uskutecznia się w Dzienniku — Głównej — dopiero po zatwierdzeniu bilansu i projektu zarządu kasy, a nie, jak to wadliwie — czynią niektóre kasy — bezpośrednio po uchwale Zarządu w tej sprawie.

8) Jednocześnie, przy sporządzeniu bilansu zamknięcia — należy zamknąć zgodnie z instrukcją wszystkie księgi pomocnicze, gdyż tylko w ten sposób uskutecznia się buchalteryjnie zamknięcie ubiegłego okresu rachunkowego.

St. Ostrowski.

Sprawy bieżące

KOMISJA OSZCZĘDNOŚCIOWA DLA M. ST. WARSZAWY.

W celu postawienia wniosków co do zastosowania oszczędności w gospodarce związków komunalnych ponad granice, określone w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 91, poz. 777), powołane zostały — w myśl tegoż rozporządzenia — komisje oszczędnościowe, a to: wojewódzkie komisje oszczędnościowe działające w odniesieniu do tych związków komunalnych, których budżety podlegają zatwierdzeniu wojewodów i powiatowe komisje oszczędnościowe, działające w odniesieniu do tych związków komunalnych, których budżety podlegają zatwierdzeniu wydziałów powiatowych; osobne komisje oszczędnościowe powołane zostały dla wojewódzkich związków komunalnych Poznańskiego i Pomorskiego oraz dla m. st. Warszawy.

Przewodniczącym komisji oszczędnościowej dla m. st. Warszawy jest inż. Jerzy Drecki, dyrektor Departamentu w Banku Gospodarstwa Krajowego, zaś jako członkowie tej komisji weszli: 1) jako przedstawiciel Ministerstwa Spraw Wewnętrznych — inspektor ministerjalny Henryk Brzezicki, 2) jako przedstawiciel Ministerstwa Skarbu — inż. Edward Olszewski, 3) jako przedstawiciel Ministerstwa Komunikacji — radca ministerjalny w V st. sł. Ryszard Minhejmer, 4) i 5) jako przedstawiciele Izby Przemysłowo-Handlowej w Warszawie — inż. Emil Landsberg, Naczelnny Dyrektor Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów i Bolesław Rutkowski, Kierownik Wydziału w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Warszawie, 6) i 7) jako przedstawiciele Izby Rzemieślniczej w Warszawie — Prezes Tymczasowego Zarządu tej Izby Antoni Mencil i Dyrektor Izby — Władysław Prosnowski, 8) jako przedstawiciel płatników podatku od nieruchomości — inż. Marjan Zakrzew-

ski, członek Zarządu Tow. Przemysłu Metalowego „Rudzki i S-ka“ w Warszawie, 9) jako przedstawiciel płatników podatku od lokali — Dyrektor Oddziału Głównego Państwowego Banku Rolnego w Warszawie Stanisław Rachwał.

Na podstawie wniosków, opracowanych przez powyższą Komisję, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, po wysłuchaniu opinii Magistratu m. st. Warszawy, orzeknie, jakie środki mają być przedsięwzięte w celu obniżenia kosztów administracji miejskiej.

Okresem urzędowania Komisji jest rok budżetowy 1932/33; poza ten okres może być przedłużone urzędowanie Komisji, o ile Ministerstwo Spraw Wewnętrznych uzna to za wskazane.

REZOLUCJE SEJMIKU SPÓŁDZIELNI ZAROBKOWYCH I GOSPODARCZYCH.

Na odbytym ostatnio sejmiku spółdzielni zarobkowych i gospodarczych powzięto szereg rezolucyj. Niektóre z nich są niezmiernie aktualne i w pewnym stopniu dotyczyć mogą komunalnych kas oszczędności. Omawiany Sejmik zwraca się, m. i., do wszystkich instytucji finansowych z apelem, aby obniżyły stopę procentową spółdzielniom kredytowym od pożyczek przez nie zaciąganych, a to ze względu na wyjątkowe trudności finansowe tych spółdzielni.

Na pytanie, jakie wskazania wynikają dla spółdzielni kredytowych z doświadczeń, nabytych w okresie kryzysu — sejmik zaznacza w rezolucji: „Doświadczenie przeżywanego kryzysu wykazało, że szerokie operowanie kredytem, przy małej podstawie kapitałów własnych, było ogólną wadą naszego gospodarstwa. Tylko kredyt stosowany w odpowiednim stosunku do płynnych kapitałów własnych przedsiębiorcy i jego ogólnego majątku, dający kalkulację

w procesie produkcji, jest zdrowym czynnikiem ekspansji gospodarczej. Ponieważ nadużycie kredytu i udzielanie go bez dostatecznych podstaw gospodarczych prowadzi do zgubnych skutków, nakazana jest najwyższa ostrożność w udzielaniu kredytu, która skutecznie zdolna jest powstrzymać od popełniania błędów gospodarczych.

Obecnie winny spółdzielnie dążyć przedewszystkiem do przystosowania udzielonych pożyczek do właściwych norm i do zmienionych wartości.

Przypominając dawno głoszoną zasadę udzielania drobnych kredytów jak najszerszym warstwom społeczeństwa, zaleca Sejmik szczególnie redukowaniu większych zadłużeń.

Sejmik poleca spółdzielniom kredytowym, aby przed przywróceniem odpowiedniej płynności i odłożenia się nie udzielały nowych kredytów“.

Odnosnie wydanych ustaw ochronnych dla rolników — Sejmik zwraca uwagę ogółu rolników na to, że wyzyskiwanie wydanych ustaw ochronnych przez niesumienne jednostki w celu uchylecia się od całkowitego spełnienia swych zobowiązań wobec instytucji finansowych i handlowych jest dla całości rolnictwa szkodliwe, ponieważ podcina jego kredyt i naraża znaczny odłam zdrowego rolnictwa na pokrywanie strat wynikłych z niesumienego postępowania jednostek.

Ponadto Sejmik zwraca się do władz państwowych, Banku Polskiego, państwowych instytucyj

finansowych i sądów, aby, kierując się wytycznymi państwowej polityki ekonomicznej, wyrażonemi w zmienionem ustawodawstwie gospodarczem, udzielały ze swej strony pełnego poparcia i pomocy spółdzielniom oraz ich centralom, jako tym instytucjom, które w pierwszym rządzie znosić muszą ciężar upadku licznych warsztatów i wydanych dla ich ochrony zarządzeń gospodarczych. Zwracając uwagę na niebezpieczeństwo, grożące z tych posunięć instytucjom związanym z rolnictwem, Sejmik stwierdza pilną potrzebę znalezienia środków i sposobów dla sfinansowania pretensyj rolniczych pewnych, lecz podlegających ustawowemu odroczeniu.

Sejmik uważa również za konieczne uzupełnienie wydanych ustaw w kierunku zapewnienia zainteresowanym instytucjom rozwikłania stosunków finansowych z jednostkami korzystającymi z dobrodziejstw ochronnych.

Należy zaznaczyć, iż powyższe postulaty sejmiku spółdzielni pokrywają się całkowicie z odpowiedniami postulatami komunalnych kas oszczędności, a zwłaszcza powiatowych k. k. o. jako bezpośrednio współpracujących z ludnością rolniczą.

W końcu uchwalonych rezolucyj sejmik spółdzielni apeluje do władz państwowych, aby ustawodawstwo, regulujące stosunki finansowe dłużników, nie stwarzało dla niesumienych jednostek możliwości wyzyskiwania na swoją korzyść ogółu społeczeństwa i państwa.

SZPITAL MIĘDZYKOMUNALNY W BARANOWICZACH.

Z pow. Baranowickiego woj. Nowogródzkiego piszą do nas:

„W poszukiwaniu dróg oszczędności w gospodarce samorządowej — uczyniony został ostatnio poważny krok naprzód w organizacji szpitalnictwa powiatu baranowickiego. Trzy istniejące w Baranowiczach szpitaliki samorządowe: powiatowy ogólny na 33 łóżka, zakaźny na 10 łóżek i miejski na 25 łóżek — połączone zostały z dniem 1 listopada r. b. w jedną całość administracyjną, jako szpital międzykomunalny na 65 łóżek etatowych. Powiatowy Związek Komunalny i miasto Baranowicze utworzyły wspólnie Związek Międzykomunalny do prowadzenia szpitala, przyczem tytułem udziałów z obu stron wniesiono urządzenie dotychczasowych szpitali, oszacowane przez specjalną Komisję.

Nowy szpital mieści się w budynkach własnych Pow. Zw. Komunalnego w Baranowiczach, odpowiednio do tego dostosowanych. Szpital posiada oddziały: chirurgiczny, wewnętrzny, ginekologiczno - położniczy i zakaźny. Dyrektorem szpitala mianowany został dotychczasowy kierownik szpitala powiatowego, znany na tut. terenie chirurg — dr. Leon Abramowicz. Do czasu zatwierdzenia przez władze statutu Zw. Międzykomunalnego powołany został przez Wydział Powiatowy i Radę Miejską tymczasowy Zarząd z Przewodniczącym Wydziału Powiatowego jako prezesem i Burmistrzem m. Baranowicz, jako jego zastępcą. Dotychczasowy personel szpitali samorządowych, z małemi zmianami, przechodzi na etat Szpitala Międzykomunalnego.

Budżet nowego szpitala na okres 5 miesięcy (od 1.XI.1932 r. do 31.III.1933 r.) ustalony został na sumę zł. 55.230 — w wydatkach i zł. 51.550 w dochodach, a zamyka się niedoborem 3.680 zł. z czego do pokrycia przez Sejmik przypada kwota zł. 2.453 i przez Magistrat zł. 1.227. W stosunku rocznym niedobór wyniósłby kwotę zł. 8.832. Budżet jest całkowicie realny jak w dochodach tak i w wydatkach.

Taksa szpitalna wynosi: zł. 3 na oddziale zakaźnym i zł. 5.20 na pozostałych oddziałach. Chorzy z innych powiatów płać po zł. 8 dziennie.

Połączenie szpitali przyniosło w pierwszym rządzie

znaczne korzyści gminie miejskiej m. Baranowicz. Jak wykazała ostatnia miejska komisja rewizyjna — Magistrat m. Baranowicz dopłacał rocznie do swego szpitalika na 25 łóżek, fatalnie, zresztą, prowadzonego, około 50.000 złotych rocznie. Dopłata do szpitala powiatowego Sejmiku (ogólnego) na 33 łóżka wyniosła za ten sam okres około zł. 1.000 rocznie.

Akcja w kierunku połączenia szpitali, wszczęta przez Wydział Powiatowy, spotkała się początkowo z energicznym sprzeciwem Rady Miejskiej. Jako argument przeciw połączeniu wysuwano — ambicję miasta do prowadzenia samodzielnej gospodarki i t. p. Wreszcie — omal, że nie rozbiła się cała sprawa o... kuchnię rytualną przy szpitalu. Zdrowy rozsądek jednak wziął górę i zgodzono się z tem, że trzeba zrezygnować z ambicji, skoro niema czem płacić. Z drugiej strony — powiatowe władze samorządowe, dążąc za wszelką cenę do ratowania finansów miasta, znajdującego się, jak wiele innych zresztą, w fatalnem położeniu, zgodziły się na uruchomienie kuchni rytualnej przy międzykomunalnym szpitalu.

Urządzony został lokal kuchni rytualnej i zaangażowana specjalna kucharka. Jednak okazało się, że niema komu korzystać z kuchni. Zapytywani przez administrację szpitala chorzy, czy życzą sobie korzystać z kuchni rytualnej — odpowiadają, że przedewszystkiem chcą być zdrowi, a co będą jedli, to ich nie obchodzi.

Najważniejsze jednak zostało osiągnięte: powiat baranowicki posiada szpital samorządowy — duży, odpowiednio urządzony i tani.

A. B.

PLAN ZAOPATRZENIA WODNEGO W POWIECIE WADOWICKIM.

Naczelnictwo Okręgu II w Wadowicach Związku Straży Poż. woj. Krakowskiego planuje przeprowadzenie zaopatrzenia wodnego wszystkich gmin (112-tu) w następujący sposób:

1. Zorganizowanie kadry referentów zaopatrzenia wodnego w gminach do końca roku 1932/33. W gminach, gdzie istnieją ochotnicze straże pożarne, funkcje te będą spełniać

gospodarze straży, zaś w gminach, gdzie niema ochotniczych straży pożarnych, referentami zaopatrzenia wodnego będą gminni referenci policji ogniowej, którzy zostaną mianowani po ukończeniu kursu policyjno-ogniowego w listopadzie r. b.

Kurs dla miejskich referentów policji ogniowej odbędzie się w IV kwartale 1932/33 r.

2. Po obsadzeniu stanowisk referentów policyjno-ogniowych Naczelnictwo Okręgu II zarządzi odprawę gospodarzy i gminnych referentów pol.-ogn., na której pouczy o sposobach sporządzania planów zaopatrzenia wodnego.

Po odprawie referenci zaopatrzenia wodnego, mając wskazówki, zbadają rzeczywisty stan wodny w gminach, po czym na podstawie tegoż zostanie sporządzony plan dla każdej gminy.

3. Realizacja planów zaopatrzenia wodnego będzie postępować w miarę zasobów pieniężnych gmin.

Wydział Powiatowy wyda w tym celu zarządzenie do zwierzchności gminnych z podaniem rozmiarów, sposobu i czasu wykonania.

W całym szeregu gmin istnieją strumyki górskie lub rzeczki, na których zastawy dadzą się wykonać niedużym kosztem.

Wykonanie planu nastąpi przez porobienie zastaw na rzekach i strumykach, porobienie dogodnych dojazdów do istniejących zbiorników, oraz budowę sztucznych zbiorników wodnych tam, gdzie brak naturalnych.

4. Po wykonaniu niniejszego planu nastąpi oznaczenie zbiorników wodnych specjalnymi znakami, które będą wskazywać: kierunek i odległość, pojemność, zasięg i numery zbiornika.

Nad wykonaniem niniejszego czuwać będzie Wydział powiatowy przez inspektora samorządu gminnego i instruktora pożarniczego.

GOSPODARKA FINANSOWA W POWIECIE KRZEMIENIECKIM (WOJ. WOŁYŃSKIE).

Ze sprawozdania Starosty p. Czarnockiego zamieszczonego w „Życiu Krzemienieckim” widzimy, że samorząd krzemieniecki nastawił swoją pracę w kierunku oszczędnościowego wykonania budżetów jeszcze w 1930/31 roku. Ogólna cyfra wydatków przewidziana w 1928/29 roku na 1.867.726 złotych, a w roku 1929/30 na również w tej samej wysokości, spadła w 1930/31 roku do sumy 1.632.120 złotych. z tem, iż oszczędności dokonane w trakcie wykonywania tego budżetu umożliwiły obniżenie sumy preliminowanej do kwoty 1.321.629 złotych.

Ubiegły rok, w którym redukcja wydatków stała się powszechną, zastał już samorząd krzemieniecki w ramach zwyżonych. Pozwoliło mu to pracy swojej nie przerywać, ale zapewnić jej skuteczność i możność rozwoju. Samorząd krzemieniecki podjął również spłacanie zobowiązań najcięższych, najpilniejszych i uregulowania z wierzycielami terminu spłaty pozostałych długów.

Sprawozdanie zamknięto po stronie dochodów i wydatków kwotą 1.172.175 złotych. Suma ta bilansuje się bez nadwyżki dochodów nad rozchodami i bez deficytu. Preliminowana po stronie wydatków nadzwyczajnych kwota 112.012 złotych na pokrycie deficytu z lat ubiegłych została wykonana w 97%. Jeżeli weźmiemy pod uwagę, iż budżet w całości został wykonany w 76% w stosunku do sumy preliminowanej, stwierdzić należy, iż Wydział Powiatowy szczególną przywiązał wagę do regulowania swych zaległości za rok ubiegły. Jeżeli porównamy niespłaconą kwotę deficytu, który wyniósł 3.110 złotych, do całości deficytu z przed dwóch lat (229.444 złote) przyjdziemy do wniosku, iż pokrycie tej pozostałości nie przedstawi dla samorządu żadnych trudności i zlikwidowanie deficytu z lat ubiegłych należy uważać za dokonane.

Żeby wyczerpać sprawę wywiązania się samorządu krzemienieckiego ze swych zobowiązań, należy porównać stan zadłużenia na 1.IV roku bieżącego i lat ubiegłych:

	1929	1930	1931	1932
pożyczki krótkoterminowe i weksle własne	122.548	236.218	137.649	113.722
pożyczki długoterminowe	394.275	400.789	411.702	353.930
łącznie zadłużenie	516.823	637.008	549.352	467.633

Należy nadmienić, iż w ciągu całego okresu borykania się z trudnościami finansowymi, Wydział Powiatowy nie dopuścił do protestu żadnego weksla. W wyjątkowych wypadkach prosił o odroczenie terminu płatności zaciągniętej pożyczki lub raty i nie przerywał comiesięcznych wypłat poborów.

Sprawozdawczy rok obrachunkowy 1931/32 zaznaczył się również postępowaniem w dziedzinie uporządkowania wewnętrznej gospodarki samorządu. W latach poprzednich rok rocznie samorząd powiatowy czerpał z funduszy drogowych wydatkując je na cele ogólne lub specjalne. Zadłużenie w funduszu drogowym do roku sprawozdawczego przekroczyło kwotę 400.000 złotych. Rok 1931/32 jest pierwszym, kiedy wpływy z tytułu podatków drogowych zostały zużyte w całości zgodnie ze swem przeznaczeniem.

Już z globalnej sumy wykonania budżetu, równej 76% kwoty preliminowanej widzimy, że zaniechano swobody przekraczania wykreślanych ram budżetu. Wydział Powiatowy dołożył starań, by czynności wydatków były stale uzależnione od wysokości wpływów, co jest koniecznym warunkiem uniknięcia deficytu w czasie kryzysu.

Wydział Powiatowy czynił we wszystkich działach oszczędności w sposób możliwie równomierny. Oszczędności te nie polegały na zaniechaniu pracy, bądź jej szkodliwym ograniczaniu, tylko w kierunku ograniczania zbędnych wydatków i obniżaniu cen i kosztów w wydatkach niezbędnych.

Zadanie dostosowania wydatków na administrację w okresie redukcji budżetu i czynienia oszczędności w jego granicach jest podwójnie trudne.

1) Wydatki administracyjne jako przeważnie personalne zawarowane umowami i przepisami o pracownikach nie dają się z dnia na dzień a nawet z miesiąca na miesiąc redukować.

2) W miarę redukcji budżetów stosunek procentowy wydatków na administrację do ich całości wzrasta. Wydział Powiatowy jednak i w danym wypadku dołożył starań, by wydatki na administrację nie stały się nieprodukcyjnymi, a ich wyraz cyfrowy nie świadczył ujemnie o oszczędności w gospodarce samorządu. Utrzymując poprzedni etap personelu i nie redukując jego zasadniczych poborów, Wydział Powiatowy zaniechał angażowania sił dodatkowych, a odwrotnie w drodze uproszczenia biurowości podciągnął dotychczasowy personel do wykonywania prac związanych z nowymi zadaniami. Wobec tego stosunek procentowy wydatków administracyjnych do ogółu wydatków samorządu, który wynosił w 1930/31 roku 11,31%, w 1931/32 wynosił 10,95%. Koszty administracji w poszczególnych działach, a więc przede wszystkim w działach dróg i placów publicznych oraz zdrowia uległy jeszcze większemu obniżeniu w stosunku procentowym, wobec zastosowanej w nich redukcji płac i etatów.

KONFERENCJA BURMISTRZÓW, WÓJTÓW I SEKRETARZY W POW. LIPNOWSKIM (WOJ. WARSZAWSKIE).

W dniu 12 listopada r. b. odbyła się okresowa konferencja wójtów, burmistrzów oraz sekretarzy, poświęcona sprawom z dziedziny zagadnień gospodarczych, administracyjnych, bezpieczeństwa publicznego. Przedewszystkiem przewodniczący, starosta Kawczyński przedstawił sprawozdanie ze zbiórki poszczególnych gmin na rzecz bezrobotnych. Do dnia 12 listopada zebrano około 650 kwintali kartofli oraz kilkanaście kwintali żyta, jęczmienia i maki. Zbiórka ta dotyczyła jedynie drobnej własności w powiecie, przyczem nie do wszystkich osiedli zbierający dotarli. Gmin, które zasłużyły na wyróżnienie pod tym względem wymienił przewodniczący: Ligowo i Szpetal gminny, które zebrały przeszło 25% ogólnej ilości zebranych plodów. Pan przewodniczący Wydziału zwrócił się do zgromadzonych z apelem, by sprawy bezrobocia traktowali jako zagadnienie wagi państwowej. Na najbliższej konferencji gminy przedłożą dalsze sprawozdania z dokonanych w okresie listopada zbiorów. Następnie w związku ze zmianą ustawodawstwa dotyczącego urzędów ziemskich delegat tego urzędu omówił sprawę znacznego powiększenia zakresu kompetencji powiatowych urzędów ziemskich. Delegat zaś Funduszu Bezrobocia omówił zmiany norm prawnych dotyczących Funduszu Bezrobocia, zapoznając zainteresowane gminy z techniką skutecznianych dla bezrobotnych wypłat.

Dalej inż. Próchnicki omówił zagadnienie związane z emigracją ludności polskiej zagranicą. Brak biur informacyjnych w poszczególnych ośrodkach powiatu powoduje, iż często emigranci narażeni są na wykorzystywanie ich przez elementy żerujące na nieświadomionej ludności. Dlatego też tworzone są obecnie specjalne biura informacyjne, które będą rozmieszczone w poszczególnych okręgach.

Przedstawiciel urzędu skarbowego wyjaśnił szereg za-

gadnień związanych z rozporządzeniem Rady Ministrów z 25.VI r. b. zwracając szczególną uwagę na formalną stronę wypełnionych tytułów wykonawczych na dostarczenie dla gminy pomieszczeń dla zasekwestrowanych przedmiotów i na doręczanie upomnień. Z kolei inspektor szkolny zwrócił się z apelem, by ze swej strony jako czynniki miarodajne w dalszym ciągu popierały sprawy gospodarcze szkolnictwa.

Ze Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej

W SPRAWIE PROJEKTÓW USTAW O Powszechnym OBYWATELSKIM PODATKU KOMUNALNYM I POKRYWANIU KOSZTÓW LECZENIA UBOGICH ORAZ W SPRAWIE PAŃSTWOWEJ RADY SAMORZĄDOWEJ.

Komisja Porozumiewawcza, w skład której wchodzi przedstawiciele Związku Powiatów R. P., Związku Miast Polskich i Związku Gmin, zwróciła się do Pana Prezesa Rady Ministrów z memorjałem z dn. 30 listopada r. b., w którym podnosi, iż jaknajszycie unormowanie sprawy kosztów leczenia ubogich i opieki społecznej oraz nadsyłania gminom uprawnień do poboru powszechnego obywatelskiego podatku komunalnego uważa w obecnych warunkach za konieczne.

Popierając słuszność koncepcji, na jakiej oparte są oba projekty Komisji Zdrowienia Gospodarki Komunalnej, memorjał zapowiada zgłoszenie konkretnych poprawek.

W pracach Komisji, w których zrzeczenia samorządowe wyrażają gotowość lojalnej współpracy, należy dążyć do poprawy finansów komunalnych przez zmniejszenie zadań i czynności gmin oraz przez zastosowanie ulg w spłacie istniejących zobowiązań. W chwili obecnej koniecznym jest zaniechanie wprowadzania takich zmian w ustawodawstwie, któreby zwiększały dotychczasowe obowiązki samorządu terytorjalnego, bądź też zmniejszały jego uprawnienia finansowe. Dotrzymanie przez związki komunalne przyjętych zobowiązań wobec swych wierzycieli zależy od stabilizacji uprawnień finansowych, przynajmniej w sensie ich niezmnieszenia.

W odwrotnym kierunku zmierzają fakty przereczenia na gminy obowiązku dostarczania mieszkań nauczycielom szkół powszechnych, względnie wypłacania im dodatku mieszkaniowego, przejścia od związków komunalnych egzekucji administracyjnej oraz zamiar zmniejszenia udziału związków komunalnych w monopolowej cenie spirytusu. Sprawy te są przedmiotem osobnych wystąpień.

Usuwanie trudności finansowych Skarbu Państwa przez jednoczesne zwiększanie trudności związków komunalnych nie prowadzi do uporządkowania całokształtu gospodarki publicznej, w której związki komunalne odgrywają poważną rolę.

Nakoniec memorjał apeluje o jaknajrychlejsze zwołanie Państwowej Rady Samorządowej i o rozszerzenie zakresu jej opinijowania na wszystkie projek-

ty ustaw i rozporządzeń, dotyczących samorządu terytorjalnego. Jeśliby zaś zadania Państwowej Rady Samorządowej ograniczyły się do najbardziej zasadniczych spraw, dotyczących samorządu, co do reszty spraw należałoby umożliwić możliwość wypowiedzenia opinii centralnym zrzeszeniom samorządowym.

W SPRAWIE REGULOWANIA BEZSPORNYCH PRETENSYJ WZAJEMNYCH ZWIĄZKÓW KOMUNALNYCH ORAZ WŁADZ I URZĘDÓW PAŃSTWOWYCH.

Centralne zrzeczenia samorządowe w dążeniu do zrównoważenia budżetów związków komunalnych, znajdując, iż jedną z przeszkód do osiągnięcia tej równowagi jest duża zwłoka w wypłacaniu związkom komunalnym należnych im kwot przez niektóre władze i urzędy państwowe, zwróciły się z memorjałem z dn. 29.XI. r. b. do Pana Prezesa Rady Ministrów w sprawie regulowania wzajemnych pretensyj związków komunalnych oraz władz i urzędów państwowych.

Związki komunalne nie otrzymują regularnie nie tylko pobieranych przez władze państwowe należnych im danin, lecz także należności za otrzymane od związków komunalnych świadczenia, jak np. należności za wodę, światło, za użytkowanie budynków, dzierżawę terenów komunalnych i t. p. W szeregu wypadków władze zalegają również z regulowaniem należności za czynności wykonywane przez związki komunalne na ich zlecenie jak np. za doręczanie wezwań i pism urzędowych, za żywienie aresztantów, za dostarczone kwatery osobom wojskowym i t. p.

Ogólna suma tych należności w małych jednostkach komunalnych dochodzi do kwoty kilkudziesięciu tysięcy złotych, a w większych związkach komunalnych nawet do kilkuset tysięcy złotych. Zwłoka w płaceniu tych należności jest tem dotkliwsza, że równocześnie władze skarbowe, korzystając z przysługujących im uprawnień coraz energiczniej ściągają od związków komunalnych własne należności z tytułu pobranych podatków lub pożyczek. Nie negując słuszności ściągania od związków komunalnych należnych odnośnym władzom sum, memorjał podkreśla, iż co do wzajemnych pretensyj materialnych władz państwowych i związków komunalnych powinna być stosowana jedna miara.

Wobec powyższego niezbędnym jest wydanie zarządzeń zmierzających do

1) regulowania przez władze i urzędy państwowe na przyszłość wszelkich należności związków komunalnych bez zwłoki;

2) dokonania w najkrótszym czasie rozrachunków na podstawie wzajemnego zaliczenia wszystkich pretensyj, wyłączając należności związków komunalnych z tytułu pożyczek, które z natury rzeczy muszą być traktowane osobno;

3) aby w przyszłości — przed zastosowaniem przymusu w stosunku do związków komunalnych w kierunku ściągania od nich sum należnych władzom państwowym — potrącano uprzednio z tych należności bezsporne pretensje materialne związków komunalnych do władz i urzędów państwowych.

Do dokonania powyższych rozrachunków właściwiej należałoby wyłonić z Izby Skarbowych i wojewódzkich władz nadzorczych oraz interesowanych związków komunalnych komisje rozrachunkowe, któreby ustaliły sposób spłaty tych należności, przyczem w wyjątkowych wypadkach mogłyby być udzielane związkom komunalnym pożyczki z Komunalnego Funduszu Pożyczkowo - Zapomogowego.

O ile chodzi o spłatę przez związki komunalne pożyczek państwowym instytucjom kredytowym oraz zobowiązań prywatno - prawnych — to należałoby wprowadzić zasadę, iż odnośne instytucje mogą bez żadnych ograniczeń dochodzić swych pretensyj w wypadku gdy odnośne kwoty zamieszczone zostały w budżetach tych związków.

W SPRAWIE PRZEDSTAWICIELI W PAŃSTWOWEJ RADZIE OŚWIECENIA PUBLICZNEGO I PAŃSTWOWEJ KOMISJI OŚWIATY ZAWODOWEJ.

W sprawie powyższej Komisja Porozumiewawcza Związku Powiatów R. P., Związku Miast Polskich i Związku Gmin Wiejskich zwróciła się do Pana Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem z dn. 28 listopada b. r. treści następującej:

„Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 25 października 1932 r. ustanawia, jako organ opiniodawczy Ministra W. R. i O. P. w sprawach oświaty i wychowania — Państwową Radę Oświecenia Publicznego. Skład Rady, ustalony w § 3 wymienionego rozporządzenia, nie przewiduje przedstawicieli samorządu terytorjalnego.

Należy przypuszczać, że pominięcie to nastąpiło jedynie skutkiem pomyłki lub przeoczenia. Zagadnienie oświaty bowiem w bardzo wysokim stopniu dotyczy samorządu terytorjalnego. Na samorządzie wszak ciąży cały szereg formalnych obowiązków w tej dziedzinie, które związki komunalne, borykając się z wielkimi trudnościami finansowymi, wypełniają ze zrozumieniem doniosłości sprawy. Powtórnie gros ciężaru oświaty pozaszkolnej i innych poczynąń kulturalnych samorząd terytorjalny dźwiga na swoich barkach dobrowolnie.

Pominięcie przedstawicielstwa samorządu terytorjalnego w składzie Państwowej Rady Oświecenia tembardziej musi dziwić, że powołano doń czynniki stosunkowo dalej stojące od zagadnień oświaty, jak np. samorząd gospodarczy.

Uwaga powyższa dotyczy również Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej, w dziedzinie bowiem szkolnictwa zawodowego samorząd terytorjalny wraz z samorządem gospodarczym odgrywają decydującą rolę, utrzymując własnym kosztem cały szereg szkół zawodowych. Należy tu szkolnictwo rolnicze, prowadzone przez powiatowe związki komunalne na zasadzie ustawy z dnia 9 lipca 1920 roku o ludowych szkołach rolniczych (Dz. U. R. P. Nr. 62, poz. 398) oraz inne szkolnictwo specjalne, popierane przez samorząd terytorjalny dobrowolnie.

Wobec powyższego mamy zaszczyt zwrócić się do Pana Ministra z prośbą o zwiększenie składu Państwowej Rady Oświecenia Publicznego oraz Państwowej Komisji Oświaty Zawodowej przez powołanie przedstawicieli podpisanych zreszła samorządu terytorjalnego“.

DO

PRENUMERATORÓW TYGODNIKA „Samorząd” i ODBIORCÓW Sam. Inst. Wyd.

Zwracamy się tą drogą do PP. Prenumeratorów i Odbiorców naszych wydawnictw i druków z prośbą, ażeby przy przysłaniu należności za prenumeratę, wydawnictwa lub druki wyszczególniali na odwrocie blankietu P. K. O. lub przekazu pocztowego, za co daną należność wpłacają.

Nadto prosimy WYDZIAŁY POWIATOWE, które zamawiają u nas wydawnictwa i druki następnie wydawnictwa te rozsyłają do gmin, położonych na swym terenie a należność za druki i wydawnictwa gminy przesyłają bezpośrednio do nas, — ażeby zakomunikowały gminom, by przy przesyłaniu należności powoływały się na odnośny Nr. rachunku Samorządowego Instytutu Wydawniczego.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

Wiadomości gospodarcze

KURSY WALUT.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dn. 6. XII. 1932 r.).

1 dol. St. Zjedn. — 8.94 zł. — 8.90 zł.
100 frank. szwajc. — 172.13 — 171.27 zł.
1 funt. szterl. — 28.35 — 28.63 zł.
100 frank franc. — 34.78 zł. — 34.6 zł.

PAPIERY PROCENTOWE.

(Notowane na giełdzie warszawskiej w dniu 6. XII. 1932 r.).

4 proc. pożyczka inwestycyjna 104.50 zł. 3 proc. poż. państw. budow. 39.00, zł. 4 proc. państwowa poż. premjowa dolarowa zł. 51.50, 8 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 94 zł. (w złotych w złocie = 161.68 zł. obieg.). 8 proc. obligacje Banku Gospodar. Krajowego 94 zł. w zł. w złocie = 161.68 złotych obieg.). 7 proc. Listy Zastawne Banku Gospodarstwa Krajowego 83.25 zł. 7 proc. obligacje Banku Gospod. Krajow. 83.25 zł. 8 proc. Listy Zastawne Banku Rolnego 94.00 (w złotych w złocie = 161.68 złotym obiegowym). 7 proc. Listy Zastawne Bank Roln. 83.25 zł. 4 1/2 proc. Listy Zastawne Ziemskie — 37.50 zł. 8 proc. obligacje Polskiego Banku Komunalnego III i IV em. — 93 zł.

4 1/2 % Listy Zastawne m. Warszawy 44.50 zł. 8 proc. Listy Zastawne m. Warszawy 56.50. 8 proc. Listy Z. m. Piotrkowa 50.00 zł. 8 1/2 % Listy Zastawne m. Łodzi 53.25 zł., 8 proc. Listy Z. m. Lublina 48.00, 8 proc. Listy Z. m. Częstochowy 50.25. 8 1/2 % L. Z. m. Kielc 52.00
Akcje Banku Polskiego 87.50 zł.
Kurs urzędowy 1 grama czystego złota 5.9244 zł.

CENY ZBOŻA.

(Ceny za 100 kg. franko stacja załadowania).
W dn. 6. XII. 1932 r. Warszawa.

Zyto 15.00 — 14.50 zł.
Pszenica 24.00 — 25.50 zł.
Jęczmień 14.50 — 17.00 zł.
Owies 13.50 — 15.50 zł.

NABIAŁ.

(W dniu 25. XI. 1932 r. Warszawa).

Mleko nie zbierane: Cena za 1 litr. mleka w hurcie 0.35 zł.
Masło: za 1 kg. w hurcie: wyborowe luksusowe 3.90 zł., mleczarskie deserowe II gat. 3.40 zł., mleczarskie solone 3.40 zł., osekłowe 2.70 zł.
Ceny masła w detalu rozumieją się o 15 % więcej cen hurtowych.
Jaja świeże za sztukę 0.16 zł.

Poradnik samorządowy

1. Pytanie: jeden z urzędów gminnych województwa wołyńskiego zapytuje:

1) w jaki sposób i przez jakie instytucje można stwierdzić tytuł własności na ziemię kupioną na podstawie prywatnej umowy, z gruntów nadziałowych. W podobnej sprawie Urząd Gminy zwrócił się do właściwego Sądu Grodzkiego o zatwierdzenie uchwały gromadzkiej, stwierdzającej własność ziemi przez ostatniego posiadacza, nabytej przez tegoż z gruntów nadziałowych jednego z gospodarzy danej wsi, lecz Sąd odmówił zatwierdzenia tej uchwały, motywując, że rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dniem 14.X.1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 822) dotyczy li tylko ziemi nadziałowej, nie zaś nabytej,

2) czy pracownikom gminy przysługują diety za wyjazdy w sprawach służbowych na teren gminy,

3) czy słuszne jest zarządzenie Wydziału Powiatowego, by pobrane przez pracowników gminy diety za wyjazdy służbowe na teren gminy były zwrócone do kasy gminnej,

4) czy do księgi umów prowadzonych w Urzędach gminnych na podstawie art. 6 Rozp. Prezydenta R. P. z dnia 14.X.1927 roku (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 824) mogą być wpisywane umowy na sprzedaż — kupno ziemi.

Odpowiedź: 1) Stanowisko sądu grodzkiego w powyższej sprawie jest zupełnie słuszne, bowiem cytowane rozporz. Prezyd. Rzplitej z dnia 14.X.1927 roku dotyczy jedynie spraw związanych z ustaleniem tytułu własności ziemi nadziałowej, a nie nabytej w drodze aktu kupna — sprzedaży. Tego ostatniego rodzaju transakcje odbywają się na zasadach

ogólnie obowiązującego prawa cywilnego i hipotecznego, żadnych specjalnych przepisów niema i należy je zawierać tak, jakby się nabywało nie ziemię „nadziałową“, lub np. folwarczną.

2) Jedynie miarodajnymi są tu postanowienia § 17 rozporz. Prezydenta Rzplitej z dnia 30.XII.1924 roku (D. U. R. P. Nr. 118, p. 1073) i powołane tam jak obecnie przepisy rozp. Rady Ministrów z dnia 17.IX.1927 r. (p. Dz. U. R. P. Nr. 71 z r. 1932, poz. 651). Z brzmienia § 13 i § 5 ust. 1 tego rozp. Rady Ministrów wynika, że o ile czynność urzędowa spełniona jest w odległości 2 klm. od biura urzędu i trwa dłużej niż 6 godzin, to należy się dieta i zwrot kosztów podróży. W r. 1925 okólnikiem Nr. 115 z dnia 15.XII.1925 r. Min. Spr. Wewn. (Zbiór Zarz. M. S. W., t. I, str. 78, poz. 5) zarządziło co prawda ze względów oszczędnościowych pewne ograniczenie wydatków administracyjnych w gminach, a w tem m. inn. i zaleciło niepłacenie diet za wyjazdy wewnątrz gminy, lecz było to jedynie zalecenie i to na jeden rok budżetowy i nie mogło ono zmienić obowiązujących ustaw. Z powyższych względów należy stwierdzić, że pracownicy gminni mają prawo do diet za wyjazdy wewnątrz gminy.

3) Zarządzenie nie jest uzasadnione, bowiem, nawet, gdyby uznać, że pracownicy w danej gminie na skutek indywidualnego zakazu wydziału powiatowego z r. 1926, nie mogli pobierać diet, to w latach późniejszych zakaz ten nie obowiązywał, a obowiązujące przepisy przewidują prawo do diet. Były one wypłacane i w dobrej wierze przyjmowane przez pracowników, a obecnie brak byłoby uzasadnienia rzeczowego, aby po paru latach potraćać wstecz pobrane

diety. Tego rodzaju potrącenia mogą być zresztą uskuteczniane jedynie przy zachowaniu postanowień art. 21 rozp. Prez. Rzplitej z dnia 16.III.1928 r. (D. U. R. P. Nr. 35, p. 323).

4) Umowy na kupno — sprzedaż ziemi czy innych nieruchomości mogą być wpisywane do ksiąg umów i zastępować będzie ten zapis umowę rejentalną, byleby zachowane zostały przepisy zadania ostatniego art. 6 rozporz. Prez. Rzplitej z dnia 14.X.1927 roku.

2. Pytanie: Urząd gminy Sokólskiej pow. sokólskiego zapytuje:

czy radny gminy skazany przez Sąd na miesiąc więzienia za sfałszowanie dokumentu, może nadal być radnym, o ile nie, to kto i w jaki sposób winien pozbawić go mandatu radnego.

Odpowiedź: Może utracić prawo zasiadania w radzie gminnej jedynie w wypadku, o którym mówi art. 197 ukazu o samorz. gmin. z r. 1864 w związku z postanowieniami art. 4 i 12 dekretu z dnia 27.XI.1918 r. (Dz. Pr. P. P. Nr. 18, p. 48), a więc wtedy, gdyby utracił on prawa publiczne (p. art. 45 kodeksu karnego z r. 1932 — Dz. U. R. P. Nr. 60, p. 571). W danym wypadku należy przypuszczać, że o ile sąd nie orzekł o utracie praw publicznych na podstawie § 2 art. 47 kod. karn., to karany nie utracił wogóle praw publicznych i może pełnić w dalszym ciągu funkcje radnego.

3. Pytanie: jeden z urzędników gminy województwa wschodniego zapytuje:

1) czy przysługuje mu dodatek ekonomiczny na żonę, która jest nauczycielką państwową, oraz dodatek mieszkaniowy jako żonatemu,

2) czy ma Zarząd gminy prawo niewypłacania dodatku mieszkaniowego jego żonie jako nauczycielce państwowej, stojąc na tem stanowisku, iż mieszkają oni w jednym mieszkaniu, a on pobiera dodatek mieszkaniowy z gminy.

Odpowiedź: 1) dodatek ekonomiczny na żonę pracownikowi temu przysługuje, a to na podstawie przepisów § 1 ust. 2 rozporz. Min. Spraw Wewn. z dn. 28.III.1925 r. (D. U. R. P. Nr. 32, p. 231), a konsekwentnie przysługuje mu i prawo do pobierania dodatku mieszkaniowego w wymiarze dla żonatego (p. § 3 rozp. Rady Ministrów z dn. 30.VII.1924 r. Dz. U. R. P. Nr. 69, p. 673),

2) stanowisko gminy jest tu zupełnie nieuzasadnione, gmina obowiązana jest nauczycielce dostarczyć bądź mieszkanie, bądź wypłacać dodatek mieszkaniowy (p. art. 1 rozp. Prez. Rzplitej z dn. 3.VII.1930 r. D. U. R. P. Nr. 86, p. 662 oraz rozp. wykon. z dn. 11. III.1931 r. Dz. U. R. P. Nr. 29, p. 197). Spory w tej dziedzinie rozstrzygają władze szkolne.

4. Pytanie: urząd gminy Rzekuń pow. ostrołęckiego zapytuje:

kto pokrywa kosztą opieki za żonę mężczyzny ubogiego, który w czasie jej pobytu w zakładzie, utra-

cił w jednej, a nabył w drugiej gminie prawo do opieki trwałej.

Odpowiedź: w myśl art. 8 i 9 ustawy z dnia 16. VIII.1923 r. (D. U. R. P. Nr. 92, p. 726) za żonę kosztą opieki opłaca gmina, w której mąż ma prawo do opieki trwałej, tak długo, dopóki nie będzie on tego prawa miał w innej gminie; od tej chwili kosztą obciążają nową gminę, w której mąż mieszka już rok.

5. Pytanie: jeden z sekretarzy sejmików w województwie lubelskim zapytuje:

1) jaki związek komunalny uważać należy za „zainteresowany“ w myśl art. 21 wzorowego statutu emerytalnego? Czy związek administrujący Funduszem Emerytalnym, czy zatrudniający pracownika, o ile chodzi o nieprawidłowe zaliczenie pracownikowi lat do wysługi emerytalnej przez Komisję I instancji,

2) jaki przysługuje termin zainteresowanemu związkowi do wniesienia odwołania, oraz w jaki sposób związek zainteresowany t. j. zarówno ubezpieczający, jako też administrujący ma być powiadomiony o decyzji Komisji wymiarowej I instancji,

3) wreszcie proszę o nadesłanie przepisów wykonawczych do statutu emerytalnego.

Odpowiedź: 1) „zainteresowanym“ w wypadku zaliczenia lat poprzedniej służby jest a) pracownik, b) związek zatrudniający danego pracownika,

2) wobec braku specjalnych zastrzeżeń należy w tym wypadku stosować postanowienie rozporz. Prez. Rzplitej z dn. 22.III.1928 r. o postępowaniu admin. (D. U. R. P. Nr. 36, p. 341), które przewidują termin 14-dniowy. Sposób powiadomienia stron winien uregulować regulamin komisji, (p. ustęp przedostatni § 21 wzorowego statutu emerytalnego),

3) Min. Spr. Wewn. w sprawie statutu emerytalnego wydało jedynie trzy okólniki Nr. 148 z r. 1929 i Nr. 87 z r. 1930 (tekst statutu), oraz Nr. 114 z r. 1930 (przepisy rachunkowe funduszu). Przepisy wykonawcze nie zostały wydane. Wzory tych regulaminów zawiera wydawn. Rady Naczelnej Zw. Prac. Sam. z r. 1930, p. t. „Zbiór przepisów o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników komunalnych“.

6. Pytanie: urząd gminy Czersk, powiatu grójckiego zapytuje:

czy robotnik folwarczny ma prawo do zaopatrzenia na starość ze strony właściciela folwarku, czy też od jakiejś innej instytucji.

Odpowiedź: na obszarze b. zaboru rosyjskiego pracownicy fizyczni nie kórzystają wogóle z ubezpieczeń na starość, ani ze strony swych pracodawców, ani żadnej innej instytucji ubezpieczeniowej. Obowiązek zaopiekowania się taką osobą ciąży na gminie, zobowiązanej do trwałej opieki (p. ustawa z dnia 16. VIII.1923 r. Dz. U. R. P. Nr. 92, p. 726).

7. Pytanie: urząd gminy Łazisko, pow. brzezińskiego zapytuje:

1) urząd gminy na skutek żądania Urzędu Skarbowego w Brzezinach, delegował w charakterze in-

formatorów - rzeczoznawców do wymiaru podatku dochodowego trzy osoby, wskutek czego powstały koszta podróży i diety i kto winien pokryć powyższe koszta i na jakiej prawnej podstawie,

2) na terenie gminy przebywa umysłowo chora, która od lat kilku z mężem nie żyje, zaś mąż jej zamieszkuje w innej gminie innego powiatu, ta zaś posiada gospodarstwo rolne w gminie tut., o przestrzeni 7 mórg 150 pr. i ziemię tę użytkuje syn jej, a prócz tego posiada również i w gminie w której zamieszkuje mąż jej 7 mórg 150 pr. ziemi, którą użytkuje mąż jej, a zaopiekować się ani syn, ani mąż nie chce, a więc kto winien udzielić trwałej opieki umysłowo chorej.

Odpowiedź: 1) urząd skarbowy bez żadnej podstawy prawnej zażądał tych rzeczoznawców, bowiem obowiązujące przepisy (art. 56 ustawy p. Dz. U. Nr. 58 z r. 1925 p. 411, oraz D. U. Nr. 101 z r. 1931, p. 771) obowiązku tego nie znają, również nie mówi o nich i rozporz. wykon. (§ 112 — Dz. U. Nr. 48 r. 1921, poz. 298, Nr. 49 r. 1925, p. 338, Nr. 8 z r. 1931 poz. 50). Obecnie więc urząd skarbowy będzie uchylał się zapewne od poniesienia tych wydatków, należy odnieść się tu do Izby Skarbowej, w drodze analogji, powołując art. 34 ustawy o pod. dochodowym,

2) chora umysłowo może pozostawać pod opieką gminy, tylko wtedy, gdy nie jest tu potrzebna opieka zakładowa. Koszta jednak opieki czy otwartej, czy zamkniętej (p. art. 5 ustawy z dn. 16.VIII.1923 r. D. U. R. P. Nr. 92, p. 726) ponosić winien ojciec i syn, każdy według swej możności (p. art. 4 wyżej cyt. ustawy i wobec syna art. 237 i 238 kod. cyw. pol., a wobec męża — art. 192 i 201 kod. cyw. pol. oraz art. 208 pr. o małż. z r. 1836 znowelizowanego ustawą z dnia 1.VII.1921 r. (D. U. Nr. 64, p. 397). Pociągnąć do tych świadczeń winna gmina pobytu chorej, stosując przepisy rozp. Min. Pr. i Op. Społ. z 24.IV.1924 r. Dz. U. Nr. 38, p. 404 i z dn. 31.VII.1924 r. D. U. Nr. 70, p. 683.

8. Pytanie: jeden z urzędników powiatowych województwa łódzkiego zapytuje:

1) czy koszty transportu ubogich chorych do szpitala należą do kosztów opieki,

2) jak należy rozumieć pojęcie małżeństwa rozdzielonego w myśl art. 8 ustęp 2 punkt d ustawy z dnia 16.VIII.1923 r. o opiece społecznej (Dz. U. R. P. Nr. 92, poz. 726),

3) czy rozporządzenie b. władz okupacyjnych w sprawie regulowania przez powiatowe związki komunalne 50% kosztów leczenia umysłowo chorych utraciło moc prawną z chwilą ustania okupacji, czy też obowiązywało do roku 1926,

4) która z gmin obowiązana jest do pokrycia kosztów leczenia za umysłowo chorych przed rokiem 1926, o ile w r. 1927 nastąpiły zmiany terytorjalne

i miejscowość, z której chorzy pochodzili włączono do nowopowstałej gminy.

Odpowiedź: 1) koszta transportu chorych do szpitala nie mogą być uważane za część kosztów leczenia (p. art. 9, 27 i 30 rozporz. Prez. Rzplitej z dnia 22.III.1928 r. o zakładach leczniczych Dz. U. Nr. 38, p. 382). Koszta te więc należy objąć pojęciem kosztów opieki społecznej, które ciążyą w zasadzie na gminie w myśl postanowień ustawy z dnia 16 sierpnia 1923 roku o opiece społecznej (Dz. U. Nr. 92, p. 726). Należy tu stosować przepisy rozporządzeń Ministra Pracy i Op. Społ. z dnia 27.III.1924 r. (Dz. U. Nr. 31, p. 318), z dnia 24.IV.1924 r. (Dz. U. Nr. 38, p. 404) i z dn. 31 lipca 1924 r. (Dz. U. Nr. 70, p. 683),

2) ustawodawca używając terminu „rozdzielenie“ małżeństwa miał zapewne na myśli wszelkie typy separacji i rozwodu w różnej formie prawnej przewidywane w obowiązujących kodeksach cywilnych. Najw. Tryb. Admin. natomiast w jednym z wyroków z dnia 18.II.1931 r. L. rej. 4970/29 (Zbiór wyr. N. T. A. z r. 1931 Nr. 352.A na str 62) stanął na stanowisku, że ustawodawca rozumiał tu faktyczne rozdzielenie zarówno na skutek wyroków, jak pewnych okoliczności życiowych czy to zależnych, czy niezależnych od woli małżonków. Autentyczna interpretacja tego przepisu jest potrzebną i właściwą byłoby w tej sprawie wystąpić z odpowiednim wnioskiem do właściwych władz, aby Min. Opieki Społecznej wydało w tym względzie obowiązujące wyjaśnienie,

3) na mocy § 1 rozporz. b. niem. Jen. Gubern. Warsz. z dn. 5.XII.1916 r. (Dzien. Rozp. Jen.-Gub. Nr. 56, poz. 213) obowiązek ten ciążył na powiatowym zw. komunalnym i gminie przynależności, przyczem każde miało opłacać te koszta w 50%. Po wyjściu okupantów władze polskie nie potwierdziły żadnym aktem prawnym tych tymczasowych rozporządzeń okupacyjnych i z tego powodu straciły one moc obowiązującą od 11.XI.1918 r. (p. okólnik Min. Spr. Wewn. Nr. 420 z r. 1921. Zbiór Zarząd. t. II, str. 927 poz. 1). Wobec powyższego do dnia 1 stycznia 1926 r. koszta te winna pokrywać gmina przynależności t. j. zapisanie do ksiąg ludności stałej. (p. art. 1 ustawy z dnia 29.III.1926 r. Dz. U. Nr. 36, p. 214 oraz ust. 1, § 9 rozporz. Min. Spr. Wewn. z dn. 9.IX.1927 r. Dz. U. Nr. 99, p. 861),

4) koszty leczenia umysłowo-chorych, narówni z innymi kosztami leczenia do dnia 1 stycznia 1926 r. ciążyły w całości na gminach, do których dani chorzy należeli, czyli byli zapisani do ksiąg ludności stałej (rozporz. b. Kom. Rząd. Spr. Wewn. i Duch. z dn. 18(30)VII.1855 r. i z dn. 15(27)X.1859 r. i t. p.). Obowiązek ten, jak wszelkie inne zobowiązania przeszły na gminę nowoutworzoną wraz z tą miejscowością, do której należał chory; ewent. ugoda gmin mogła postanowić inaczej, o ile tego nie uczyniła, lub wcale się tem nie zajmowała, to winien obowiązywać stan jak wyżej. Ustawa z dnia 22.IX.1922 r. o zmianie granic gmin (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 970).

H. i P.

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY

SP. Z O. O. W WARSZAWIE

P O L E C A WYDAWNICTWA BIBLIOTEKI SAMORZĄDOWEJ I KOMISY:

	Cena		Cena
1. Prof. A. Pragier: „Zarys skarbowości komunalnej“. Część I-sza i II-ga, dwa tomy, razem..	zł. 4.—	Na r. 1928	„ 2.—
2. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Sprawa drogowa w Polsce“	„ 1.20	Na r. 1929	„ 2.—
3. Inż. M. Nestorowicz: (Dyrektor Dep. Drogowego) „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ tom I i II	„ 14.—	Na r. 1930	„ 3.—
4. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. III	„ 14.—	Na r. 1931	„ 5.—
5. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. IV	„ 25.—	Na r. 1932	„ 7.—
6. „Zbiór Ustaw i Rozporządzeń Drogowych“ t. V	„ 18.—	28. „Działalność Sejmiku Skierniewickiego. Osiem lat pracy“	„ 2.—
7. „Działalność pow. związ. komun. w dziedzinie zdrowia publicznego“	„ 0.50	29. „Sejmikowe komisje rewizyjne (wzory, regul.)“	„ 0.50
8. „Sadownictwo w Samorządzie Powiatowym“ ..	„ 0.50	30. S. Gliszczyński: „Instrukcja Biurowa dla urzędników gmin wewn. organ. gminy w b. zab. rosyjskim“	„ 1.—
9. A. Bogusławski: „Samorząd w ubiegłym dziesięcioleciu“	„ 0.50	31. K. Windakiewicz: „Prawo o związk. międzykomunalnych“	„ 5.—
10. Skorowidz banków państw. i akcyjnych, Kas Oszczędności, Spółdzielni Kredytowych Rzplitej Polskiej“ nowe wydanie w oprac. Stef. Stan. Kwiatkowskiego	„ 7.—	32. Inż. A. Zaleski: „Drzewa przy drogach“	„ 8.—
11. „Z zagadnień samorządu“	„ 2.—	33. „Zagadnienie organizacji oszczędności“. (Zbiór referatów, wygłosz. na zjeździe Delegatów K. K. O. 1929 r.), cz. I	„ 5.—
12. Inż. Józef Cwikiel: „Znaki Drogowe“	„ 3.20	34. „Zagadnienie organizacji oszczędności“, cz. II	„ 2.50
13. Dr. M. Jaroszyński: „Samorząd terytorjalny w Polsce“	„ 1.50	35. Polak Tadeusz: „Pomoc kredytowa“	„ 2.75
14. Dr. M. Jaroszyński: „Gospodarka gmin wiejskich na tle stanu finansów gminnych“ — oraz „Znaczenie opłat drogowych“ (w jednym tomie)	„ 3.—	36. Inż. W. Marzec: „Administracja i organizacja robót“	„ 12.—
15. J. Bek: „Działalność Rady Powiatowej w Limanowie na polu popierania sadownictwa“	„ 1.50	37. Smerek: „Banki Komunalne w Polsce“	„ 2.50
16. St. Pachnowski: „Przepisy budżetowe dla związków komunalnych“ (obowiązująca instrukcja budżetowa, wzory, wyjaśnienia). Wyczerpane, nowe wyd. w oprac. ..	„ 5.—	38. B. Markowski: „Z dziejów gospodarki miejskiej w Kielcach“	„ 2.50
17. Z. Pietkiewicz: „Gospodarka miast polskich“ ..	„ 5.—	39. Achilles Rosenkranz: „Opłaty stemplowe, wiążące się z działalnością K. K. O.“	„ 2.—
18. Projekt organizacji prac statystycznych w powiatowych związkach komunalnych. (Odbitka z kwartalnika Statystycznego G. U. S.)	„ 2.50	40. S. Woyzbun: „Historja bankowości“	„ 2.—
19. St. Podwiński: „Bibliografja literatury polskiej o samorządzie terytorjalnym“	„ 3.—	41. M. Turskiego i T. Wolframa: „Polska Tabela Procentowa“ w opracie	„ 10.—
20. St. Podwiński: „Ustrój samorządu powiatowego na terenie b. zaboru rosyjskiego“	„ 2.—	42. Dr. K. Windakiewicz: „Komunalne Kasy Oszczędności w Rzplitej Polskiej“ — za 1 egz.	„ 5.—
21. St. Podwiński: Tabelaiczne zestawienie organizacji sam. terytorj.	„ 1.20	43. A. K. Czyżowski: „Szara Książeczka“ za 1 egz.	„ 1.20
22. St. Podwiński: Wskazówki dl inspektorów samorządu gminnego	„ 3.—	44. K. Kühn: „Zarys programu i metod pracy samorządu ziemskiego“	„ 5.—
23. St. Tomaszewicz: „Zarys zasad naukowej org. pracy“	„ 6.—	45. J. Długolecki: „Jak zakładać i prowadzić szkolne kasy oszczędności“	„ 1.20
24. Kowalczewski: „Stan mieszkań służby folwarcznej“	„ 1.50	46. B. Brodowski: „Rejestry mieszkańców i meldunki w Polsce“	„ 6.50
25. Inż. Z. Rudolf: „Podstawowe zagadnienia zdrowotne wsi i miasteczek“	„ 3.50	47. K. Tokarski: „Wskazówki dla meldujących się“	„ 0.60
26. Pamiętnik Zjazdu Przedstawicieli Sejmików Powiatowych		48. A. Szczepański: „Ankieta rejestracyjna ludności“	„ 0.30
w roku 1925	„ 1.—	49. B. Bagiński: „Meljoracja w pow. Chełmskim“ ..	„ 5.—
w roku 1926	„ 2.—	50. S. Maltze i W. Feist: „Wskazówki dla urzędów gminnych o prowadzeniu ewidencji koni“	„ 3.—
w roku 1927	„ 2.—	51. J. Roziecki: „Podręcznik dla K. K. O.“	„ 12.—
27. Kalendarz Samorządowy (siedem tomów)		52. K. Prükl: „O zakładach leczniczych“	„ 6.—
Na r. 1926	„ 1.—	53. Dr. E. Wisenberg: „Koszty leczenia w szpitalach b. zab. rosyjskiego“	„ 6.—
Na r. 1927	„ 2.—	54. Fr. Sedlaczek: „Bibliografja dotycząca działalności samorządu w zakresie oświaty pozaszkolnej (1905 do I IV.1930)	„ 2.—
		55. S. Woyzbun: „Gielda, przeszłość, organizacja obecna, obroty i t. d.“	„ 8.50
		56. T. Jankowski i St. Przestrzelski: „Prawo o wykroczeniach oraz Postępowanie Karne Administracyjne“	„ 6.—
		57. Dr. J. Horszowski i Mgr. R. Galster: „Postępowanie Egzekucyjne Władz Skarbowych“ (teksty i objaśnienia)	„ 7.—

U w a g a: przyjmujemy wszelkie zamówienia na książki i czasopisma.

Przyjmujemy zamówienia na pomoce biurowe i materiały piśmienne.

Zamówienia kierować:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY Sp. z o. o.

Warszawa, ul. Świętokrzyska 13.

czas. 13458/14/50

Po cenie niższej są do nabycia pozostałe oprawne roczniki:

„Samorządu“ r. 1928 — zł. 30.—	„Oszczędności“ r. 1928 — zł. 25.—
„ 1929 — „ 30.—	„ 1929 — „ 25.—
„ 1930 — „ 30.—	„ 1930 — „ 25.—
„ 1931 — „ 30.—	„ 1931 — „ 25.—

W SAMORZĄDOWYM INSTYTUCIE WYDAWNICZYM
WARSZAWA, UL. ŚWIĘTOKRZYSKA 13 m. 15

W związku z nowym okólnikiem Ministra Rolnictwa w sprawie wprowadzenia w życie ustawy z dnia 21 marca 1931 r. o zmianie niektórych przepisów ustawy z dnia 23 marca 1929 r. o opłatach od ogierów nieposiadających świadectw uznania (Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 339) uprzejmie zawiadamiamy, iż posiadamy poszczególne rodzaje do druków, wykonane w/g nowych przepisów, po następujących cenach:

Obwieszczenia	za 100 sztuk 4.00 zł.
Spis ogierów. Wzór Nr. 1	za 100 ark. 6.50 „
Zaświadczenie. Wzór Nr. 2	za 100 sztuk 2.50 „
Pokwitowanie. Wzór Nr. 3 w bloczkach po 50, po- dwójne	za 1 blok 2.00 „
Deklaracje. Wzór Nr. 4	za 100 sztuk 2.50 „
Cyfrowe zestawienie	za 100 ark. 4.00 „
Zaświadczenie ukończenia lat 15	za 100 sztuk 2.50 „
Zaświadczenie wady organicznej	za 100 sztuk 2.50 „
Wezwania przewidziane § 4 instrukcji Min.-Roln. dla zarządów gmin z dn. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 2.50 „
Instr. Min. Roln. dla zarządów gmin z d. 12.IV 1931 r.	za 100 sztuk 5.00 „

Powyżej wyszczególnione druki wysyłamy na każde żądanie z doliczeniem kosztów przesyłki. Zamówienia kierować pod adresem:

SAMORZĄDOWY INSTYTUT WYDAWNICZY, Warszawa, Świętokrzyska 13.

MAGISTRAT m. ZAMOŚCIA

ogłasza **K O N K U R S**

**na stanowisko Kierownika działu finansowo-gospodarczego
z uposażeniem według VII-go stopnia służbowego urzędników państwowych.**

Warunki: 1) obywatelstwo polskie, 2) nieprzekroczony 40 rok życia, 3) wykształcenie średnie, zawodowe, 4) praktyka samorządowa, 5) gruntowna znajomość rachunkowości komunalnej, 6) dokładna znajomość przepisów finansowo-budżetowych i podatkowych.

Należy udokumentowane podania wraz z własnoręcznie napisanym życiorysem, uwierzytelnionymi odpisami świadectw oraz dokumentem, stwierdzającym uregulowanie stosunku do służby wojskowej, należy przesłać na ręce Kierownika Zarządu Miejskiego m. Zamościa (Magistrat) do dnia 25 grudnia 1932 r.

Stanowisko do objęcia od dnia 1 stycznia 1933 r.

Stanowisko do objęcia narazie na 6-miesięczny okres próbny, poczem ewent. może nastąpić stabilizacja.

Magistrat zaznacza, że reflektuje na siłę istotnie pierwszorzędą.

Podania nieuwzględnione pozostaną bez odpowiedzi.

Zamość, dnia 7 grudnia 1932 r. Kierownik Zarządu Miejskiego m. Zamościa (—) *M Wazowski*.